

SEANCE DU MARDI 11 MARS 1980
VERGADERING VAN DINSDAG 11 MAART 1980ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE :

CONGES :

Page 762.

ELECTION D'UN SENATEUR COOPTE EN REMPLACEMENT
DE FEU M. ROBERT VANDEKERCKHOVE :*Orateurs* : M. le Président, M. C. De Clercq, rapporteur, p. 762.

PROJETS DE LOI (Discussion) :

Projet de loi contenant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1980.

Premier projet de loi ajustant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1979.

Second projet de loi ajustant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1979.

Interpellation jointe de M. M. Toussaint au Premier ministre et au Vice-Premier ministre et ministre de la Défense nationale sur « les mesures prises à l'égard du général Close ».

Discussion générale. — *Orateurs* : M. Carpels, rapporteur, M. Desmarets, Vice-Premier ministre et ministre de la Défense nationale, p. 763. — MM. Descamps, M. Dewulf, de Wasseige, Maes, Sweert, comte du Monceau de Bergendal, Février, Hostekint, de Bruyne, p. 770.

COMPOSITION DE COMMISSIONS (Modification) :

Page 769.

COMPOSITION DE SECTIONS (Modification) :

Page 770.

INTERPELLATION (Demande) :

Page 785.

M. Coen au ministre de la Santé publique et de l'Environnement sur « la situation dans laquelle se trouve le Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés ».Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1979-1980
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1979-1980

INHOUDSOPGAVE :

VERLOF :

Bladzijde 762.

VERKIEZING VAN EEN GECOOPTEERD SENATOR TER VER-
VANGING VAN WIJLEN DE HEER ROBERT VANDE-
KERCKHOVE :*Sprekers* : de Voorzitter, de heer C. De Clercq, verslaggever, blz. 762.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking) :

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1980.

Eerste ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1979.

Tweede ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1979.

Toegevoegde interpellatie van de heer M. Toussaint tot de Eerste minister en tot de Vice-Eerste minister en minister van Landsverdediging over « de maatregelen genomen tegen generaal Close ».

Algemene bespreking. — *Sprekers* : de heer Carpels, verslaggever, de heer Desmarets, Vice-Eerste minister en minister van Landsverdediging, blz. 763. — De heren Descamps, M. Dewulf, de Wasseige, Maes, Sweert, graaf du Monceau de Bergendal, Février, Hostekint, de Bruyne, blz. 770.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (Wijziging) :

Bladzijde 769.

SAMENSTELLING VAN AFDELINGEN (Wijziging) :

Bladzijde 770.

INTERPELLATIE (Verzoek) :

Bladzijde 785.

De heer Coen tot de minister van Volksgezondheid en Leefmilieu over « de toestand van het Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten ».

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 785.

M. Delpérée. — Proposition de loi modifiant l'article 124 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963, relatif à l'emploi et au chômage en vue de réaliser une plus grande égalité entre jeunes dans cette matière.

M. Bataille. — Proposition de loi modifiant l'article 77 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 785.

De heer Delpérée. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid ten einde een grotere gelijkheid van de jongeren op dit gebied te bereiken.

De heer Bataille. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 77 van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Bogaerts et Jorissen, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Bogaerts en Jorissen, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 heures.

De vergadering wordt geopend te 14 uur.

CONGES — VERLOF

MM. Radoux et Adriaensens, en mission à l'étranger; **Mme De Loore-Raeymaekers**, en raison d'un deuil familial, demandent un congé.

Vragen verlof: de heren Radoux en Adriaensens, met opdracht in het buitenland; **Mevr. De Loore-Raeymaekers**, wegens familierouw.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Basecq et Poulain, empêchés; **Hismans, Seeuws et Lacroix**, en raison de devoirs administratifs; **Belot et Daulne**, en raison d'obligations professionnelles; **Dalem**, en raison d'autres devoirs; **Delmotte, Lambiotte et van Waterschoot**, en mission à l'étranger; **E. Guillaume et De Graeve**, pour raisons familiales; **Payfa**, pour cause de maladie, demandent de les excuser de ne pouvoir assister à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren **Basecq en Poulain**, belet; **Hismans, Seeuws en Lacroix**, wegens ambtsbezigheden; **Belot en Daulne**, wegens beroepsplichten; **Dalem**, wegens andere plichten; **Delmotte, Lambiotte en van Waterschoot**, met opdracht in het buitenland; **E. Guillaume en De Graeve**, wegens familiale redenen; **Payfa**, wegens ziekte.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

ONDERZOEK VAN GELOOFSBRIEVEN

VERIFICATION DE POUVOIRS

De Voorzitter. — Bij de Senaat is het dossier aanhangig van de heer **Jan De Meyer**, tot senator verkozen verklaard door het bureau van de Senaat, ter vervanging van wijlen de heer **Robert Vandekerckhove**.

Le Sénat est saisi du dossier de **M. Jan De Meyer**, proclamé sénateur par le bureau du Sénat, en remplacement de feu **M. Robert Vandekerckhove**.

De commissie voor Onderzoek der Geloofsbrieven is zopas bijeengekomen om de geloofsbrieven van de heer **De Meyer** te onderzoeken.

La commission de Vérification des Pouvoirs vient de se réunir pour la vérification des pouvoirs de **M. De Meyer**.

Ik stel u voor onmiddellijk het verslag van deze commissie te horen.

Je vous propose d'entendre immédiatement le rapport de la commission. (*Assentiment.*)

De heer C. De Clercq, verslaggever. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, de Senaat is moeten overgaan tot de verkiezing van een gecoöpteerd senator, ter vervanging van wijlen de heer **Robert Vandekerckhove**.

De heer **Jan De Meyer**, enig voorgedragen kandidaat, is op 6 maart 1980 verkozen verklaard, overeenkomstig artikel 220 van het Kieswetboek.

Daar de verkozene heeft doen blijken dat hij aan alle verkiesbaarheidsvereisten, opgelegd door de Grondwet, voldoet, heeft uw commissie de eer u voor te stellen de heer **Jan De Meyer** als lid van de Senaat toe te laten.

Dit verslag werd eenparig goedgekeurd. (*Applaus op alle banken.*)

De Voorzitter. — Daar niemand het woord vraagt, breng ik de besluiten van het verslag in stemming.

Personne ne demandant la parole, je mets aux voix les conclusions du rapport.

— Deze besluiten, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, worden aangenomen.

Ces conclusions, mises aux voix par assis et levé, sont adoptées.

De Voorzitter. — Ik verzoek de heer **De Meyer** de grondwettelijke eed af te leggen.

— **De heer De Meyer** legt de eed af in het Nederlands, in het Frans en in het Duits.

M. De Meyer, prête serment en néerlandais, en français et en allemand.

De Voorzitter. — Ik geef de heer **De Meyer** akte van zijn eedaflegging en verklaar hem aangesteld in zijn functie van senator. (*Applaus op alle banken.*)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

EERSTE ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

TWEEDE ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

Algemene beraadslaging

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE VAN DE HEER M. TOUSSAINT TOT DE EERSTE MINISTER EN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE MAATREGELEN GENOMEN TEGEN GENERAAL CLOSE»

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE LA DEFENSE NATIONALE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980

PREMIER PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE LA DEFENSE NATIONALE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979

SECOND PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE LA DEFENSE NATIONALE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979

Discussion générale

INTERPELLATION JOINTE DE M. M. TOUSSAINT AU PREMIER MINISTRE ET AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA DEFENSE NATIONALE SUR «LES MESURES PRISES A L'EGARD DU GENERAL CLOSE»

De Voorzitter. — Wij vatten de beraadslaging aan over de ontwerpen van wet betreffende de begroting van Landsverdediging, en de daaraan toegevoegde interpellatie van de heer Michel Toussaint.

Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget de la Défense nationale, auquel a été jointe l'interpellation de M. Michel Toussaint.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de verslaggever.

De heer Carpels, verslaggever. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, de begroting van Landsverdediging voor 1980 heeft ongewone belangstelling genoten, zowel van buiten-uit als in parlementaire middelen en dit ongetwijfeld ingevolge de internationale verwikkelingen alsmede door de opgelegde besparingen. Ook uw commissie heeft met de meeste belangstelling deze begroting onderzocht en besproken. Bij het uitbrengen van het verslag zal ik mij evenwel beperken tot twee essentiële problemen die een grote weerslag hebben.

Voor 1980 bedragen de globale middelen 82 477,1 miljoen frank, dit wil zeggen een verhoging van 4 498,6 miljoen frank of 5,77 pct. ten overstaan van de initiale begroting 1979.

Deze globale middelen kunnen op verschillende wijzen worden ingedeeld:

a) 80 388,1 miljoen frank lopende uitgaven en 2 089 miljoen frank kapitaaluitgaven.

b) 61 764,6 miljoen frank niet-gesplitste kredieten en 20 712,5 miljoen frank ordonnanceringskredieten.

c) 40 554,3 miljoen frank of 49,2 pct. personeelsuitgaven; 21 172,2 miljoen frank of 25,7 pct. werkingsuitgaven; 20 750,6 miljoen frank of 25,1 pct. wederuitrustings- en infrastructuuruitgaven.

De personeelsuitgaven belopen 40 554,3 miljoen frank ten overstaan van 37 386,9 miljoen frank in 1979, of een verhoging met 3 167,4 miljoen frank of 8,5 pct.

Deze stijging van de personeelsuitgaven is te wijten aan de evolutie van de spilindex, aan de herwaardering van de wedden en aan het feit dat in tegenstelling tot 1979, een indexprovisie werd ingeschreven op de departementale begrotingen 1980, 987,3 miljoen frank voor Landsverdediging.

De werkingsuitgaven bedragen 21 172,2 miljoen frank ten overstaan van 20 750,1 miljoen frank in 1979; dit wil zeggen een verhoging met 422,1 miljoen frank of 2 pct. tegenover de oorspronkelijke begroting 1979. 164,4 miljoen frank hebben betrekking op de versterkte technische bijstand in Zaïre.

De resterende verhoging met 257,7 miljoen frank, of slechts 1,2 pct. ten opzichte van de initiale begroting 1979, dient, mits diverse verminderingen, om de verhoging van de uitgaven voor brandstoffen, motorbrandstoffen en voertuigenonderhoud ingevolge de in deze sectoren opgetreden prijsstijgingen, gedeeltelijk op te vangen.

Voor de wederuitrustings- en infrastructuuruitgaven bedragen de niet-gesplitste en de ordonnanceringskredieten 20 750,6 miljoen frank ten opzichte van 19 841,5 miljoen frank in 1979. Dit is dus een verhoging met 909,1 miljoen frank, of 4,6 procent ten opzichte van de initiale begroting 1979.

De minister van Landsverdediging verklaarde dat deze begroting niet in alle noden voorziet, zelfs niet in de verwachtingen van onze geallieerden. De beperkingen aangebracht aan het oorspronkelijk budget zullen de operationele strijdkrachten ongetwijfeld aantasten. Deze zullen zich evenwel blijven inspannen om een maximaal rendement te halen uit de hun ter beschikking gestelde middelen, ten einde hun opdracht zo goed mogelijk te vervullen. Men vergeet evenwel niet dat deze middelen een «minimum minimum» zijn om een waardevol leger op de been te houden, dat moet getraind worden, en het is duidelijk dat in 1981 een ernstige budgettaire inspanning zal moeten worden geleverd ten einde te vermijden dat onze internationale verbintenissen slechts op een marginale wijze kunnen worden vervuld.

De begroting 1980 van Landsverdediging ondervindt thans in alle domeinen moeilijkheden. In het kader hiervan is het de weerspiegeling van wat het land wil toestaan. Het is een budget naar de middelen en niet naar de behoeften. Het is in het raam van de huidige beperkingen het beste dat we kunnen voorstellen.

Bij de bespreking van de personeelsaangelegenheden werd in de eerste plaats aandacht besteed aan de professionalisering. Voor een volledig antwoord op de vraag hoever het staat met de professionalisering van het leger heeft de minister verwezen naar het Kamerstuk nr. 377-2 (1979-1980, van 14 december 1979) dat een uiteenzetting bevat ten behoeve van de commissie voor de Landsverdediging, naar aanleiding van de bespreking van het wetsontwerp tot vaststelling van de legersterkte voor het jaar 1980. De professionalisering steunt op de compensatoire werving van vrijwilligers in kort verband, wat geleidelijk moet leiden tot een vermindering van de diensttijd tot 6 maanden en tot de invoering van het principe «één dienst per gezin», voor zover daartoe de nodige middelen worden verleend.

Zoals reeds in de Kamer is uiteengezet, heeft Landsverdediging tot dusver niet de nodige begrotingsmiddelen gekregen om de professionalisering voort te zetten. Voor de uitvoering van het volledig plan heeft het departement 36 450 vrijwilligers nodig. Op 1 januari 1980 waren er 31 682, dit wil zeggen 4 768 te weinig om het uiteindelijke doel te bereiken. Hopelijk zal de blokkering van korte duur zijn en zal Landsverdediging binnen afzienbare tijd over de nodige geldmiddelen beschikken om het plan tot een goed einde te brengen.

Het kan moeilijk worden ontkend dat de samenstelling van ons legercontingent thans berust op discriminerende regels. Zij die hun militaire dienst moeten vervullen, worden immers ernstig benadeeld in vergelijking met hen die er werkelijk aan ontsnappen. Men vergeet niet dat de regels die nu worden toegepast het rechtstreekse gevolg zijn van de defensiepolitiek die al verschillende tientallen jaren in ons land wordt gevoerd. Daarbij is het beginsel van de gelijkheid van alle burgers opgegeven evenals de individuele verplichting om legerdienst te vervullen.

Het Parlement zelf heeft trouwens de toestand, die wij nu kennen, mede helpen tot stand brengen. Onlangs nog zijn inzake dienstplicht nieuwe maatregelen goedgekeurd die nieuwe discriminaties in het leven roepen.

De professionalisering is bijgevolg van wezenlijk belang voor de krijgsmacht. De tegenwoordige situatie die het ingezette proces lamlegt, kan niet al te lang blijven voortduren. Bijgevolg rijst de vraag of de wil nog steeds aanwezig is om de kredieten ter beschikking te stellen van Landsverdediging, die nodig zijn om deze operatie tot een goed einde te brengen dan wel of het, gelet op enerzijds de nationale financiële en budgettaire toestand en anderzijds de internationale toestand en de beslissingen die andere NAVO-landen op dit gebied hebben genomen, niet noodzakelijk is terug te keren tot een militieleger met concrete toepassing van het democratisch principe van de algemene dienstplicht.

Wat betreft de bezoldiging van het personeel, kan ik het volgende mededelen.

Het in juni 1978 opgestelde sectorieel akkoordprotocol zal volledig van toepassing zijn op 1 juli 1980.

In de commissie-Dekens dient onder meer nog over sommige weddeanomaliën onderhandeld te worden.

De nieuwe weddeschalen zijn vastgesteld door het akkoordprotocol in het kader van de overeenkomst over de sociale programmatie voor de jaren 1976-1977.

De toepassing van deze nieuwe weddeschalen gebeurt voor de verschillende categorieën op de volgende manier: voor de soldaten, korporaals en korporaals-chef: op 1 juli 1978; voor de onderofficieren wordt de verhoging gespreid als volgt:

- Op 1 juli 1978: 30 pct.;
- Op 1 juli 1979: 30 pct.;
- Op 1 januari 1980: 20 pct. en afschaffing van 50 pct. van de toelage voor militaire lasten;
- Op 1 juli 1980: 20 pct. (en afschaffing van de overblijvende 50 pct. van de toelage voor militaire lasten).

Voor de officieren wordt de verhoging gespreid als volgt:

- Op 1 juli 1979: 50 pct.;
- Op 1 januari 1980: 25 pct. (en afschaffing van 50 pct. van de toelage voor militaire lasten);
- Op 1 juli 1980: 25 pct. (en afschaffing van de resterende 50 pct. van de toelage voor militaire lasten).

De budgettaire weerslag van de weddeverhogingen is als volgt:

- 1978: 543 miljoen (index 1,8114);
- 1979: 1 507 miljoen (index 1,8845);
- 1980: 2 308 miljoen (index 1,8845).

Wat de eisen van het burgerlijk personeel van Landsverdediging betreft, de vakbondsorganisaties werden hierover herhaaldelijk gehoord. De eisen van het burgerlijk personeel van Landsverdediging hebben in hoofdzaak betrekking op een herziening van de personeelsformatie en het toekennen van een premie van 20 000 frank per jaar.

Het volledige dossier betreffende de herziening van het burgerlijk kader is op 27 december 1979 overgezonden aan de overheid belast met de administratieve en begrotingscontrole.

Er werden ook vragen gesteld in verband met het wetsontwerp ten voordele van de commandanten die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken.

Het wetsontwerp opgesteld door de diensten van het departement is voorgelegd aan de commissie van advies voor het militair personeel op 31 januari 1980. Een dringend advies werd eveneens gevraagd aan de Raad van State.

Deze adviezen worden in de loop van de maand februari verwacht zodat het ontwerp begin maart zal kunnen voorgelegd worden aan de Ministerraad. Het doel van die wet is lagere officieren, die het wensen, in dienst te houden tot hun 54ste jaar, om sociale redenen en buiten de normale sterkte bepaald in de begroting.

Mijnheer de Minister, het ware misschien wenselijk indien deze wet van kracht zou worden met terugwerking, van 1 januari 1980 af. Immers, uw geachte voorganger had beloofd dat de zaak zou zijn geregeld tegen einde vorig jaar, wat door allerlei omstandigheden niet mogelijk was.

Voorts zijn er uitgebreide besprekingen geweest in verband met de prijs van de brandstoffen.

De prijs van de brandstoffen is veel meer gestegen dan het geheel van de begroting. Welke bezuinigingsmaatregelen werden eventueel op dat vlak getroffen? Hebben deze geen ongunstige weerslag op de training van de troepen?

Ten einde de geweldige verhoging van de kostprijs van de motorbrandstoffen te kunnen opvangen, werden verschillende maatregelen genomen in het kader van de aanvankelijk toegekende budgettaire middelen.

De posten voor motorbrandstoffen werden met 272,4 miljoen frank verhoogd, alhoewel de totale verhoging voor de eigenlijke werksuitgaven slechts 257,7 miljoen frank bedraagt. Dit was slechts mogelijk mits met allerlei verminderingen van de andere werksuitgaven.

Aangezien, niettegenstaande deze gevoelige verhoging met 13,7 pct. ten opzichte van 1979, de beschikbare kredieten verre van voldoende waren om de behoeften te dekken, werden verscheidene besparings- en beperkingsmaatregelen genomen:

a) Op het vlak van de huishoudelijke werking:

— Informatiecampagne en richtlijnen om de administratieve en huishoudelijke uitgaven maximaal te beperken, met strenge controle;

— Versterking van de coördinatie inzake transport, door groepering van de opdrachten en beperkt gebruik van voertuigen met groot verbruik;

b) Op het vlak van de training:

1. De landmacht heeft de jaarlijkse oefening van de dekkingsgroepen afgeschaft. Ze zal de oefeningen in de mate van het mogelijke zo dicht mogelijk bij de garnizoenen in vredetijd uitvoeren.

Maatregelen worden genomen ten einde de scholingskosten te beperken. De oefeningen zullen met een beperkte logistieke steun worden uitgevoerd, door gebruik te maken van economische oplossingen in plaats van de voorgeschreven operationele procedures toe te passen. Globaal genomen heeft de landmacht haar jaarlijks verbruiksprogramma met 35 tot 40 pct. dienen te verminderen.

2. De luchtmacht die er tot en met 1978 in geslaagd was een vliegplan te verwezenlijken dat de minimale NAVO-normen van 180 vlieguren per piloot eerbiedigde, daar waar de normale norm 240 bedraagt, heeft reeds in 1979 dit vliegplan tot 165 uren moeten verminderen.

In 1980, werden, gezien de verergering van de toestand, nog strengere maatregelen genomen ten einde een vliegplan van 150 uren te kunnen behouden, welke grens niet lager meer kan worden gelegd zowel omwille van het operationeel rendement als van de vliegveiligheid. Deze grens is op 15 uren per maand bepaald. Het blijkt nu reeds dat het niet mogelijk zal zijn ze tot het einde van het jaar te handhaven.

3. De zeemacht was er tot 1979 nog in geslaagd een aanvaardbaar trainingsniveau te behouden. Voor 1980 heeft ze haar normaal vaarplan reeds met 23 pct. verminderd.

Het gemiddeld aantal dagen op zee voor de Amerikaanse, Canadese, Britse, Nederlandse en Franse marines bedraagt 116 dagen per jaar. De zeemacht heeft haar vaarplan voor 1980 op basis van 85 vaardagen per schip en per jaar opgesteld.

Het staat nu reeds vast dat, rekening houdend met de nieuwe prijsverhogingen, dit objectief van 85 dagen niet haalbaar zal zijn.

Als gevolg van de bestendige prijsverhogingen en rekening houdend met het feit dat alle interne maatregelen geen afdoende oplossing geven, zal het departement, bewust van het belang van het probleem, weldra een dossier hierover indienen.

In verband met de militaire bijstand aan Zaïre werd volgende vraag gesteld:

De begroting voor 1980 bevat een gevoelige verhoging van de uitgaven voor de bijstand aan Zaïre. Waaruit bestaat die bijstand?

Het antwoord van de minister luidde:

Na de gebeurtenissen in Kolwezi en na de vergadering van de Belgisch-Zaïrese commissie van 25 tot 28 juni 1979 is de Belgische militaire technische bijstand aan Zaïre ingevolge een regeringsbeslissing versterkt.

Naar de cijfers betekent dit dat het effectief van 71 helpers, vastgesteld in de organisatie tabel van einde juni 1979, gebracht werd op 110 personen (d.i. 39 meer).

Die versterking is vooral bedoeld als:

— Medewerking aan de werking van de logistieke diensten van de Zaïrese strijdkrachten;

— Permanente vorming van de 21e brigade in Shaba.

Bovendien zou een gedeelte van de middelen die reeds ter plaatse zijn, besteed worden aan de herscholing van de brigades van de divisie Kamanyola.

Het krediet voor de militaire technische samenwerking betreft in hoofdzaak personeelsuitgaven:

— Het personeel ingeschakeld in Rwanda, 32 personen, is onveranderd gebleven in vergelijking met de vorige jaren;

— De vermeerdering van het effectief in Zaïre van 71 tot 110 personen (+ 54 pct.) brengt een belangrijke verhoging van de personeelsuitgaven mede.

Vervolgens komen wij bij de problemen inzake het materieel. Daarbij hoort het PIGV-programma — de gepantserde infanterie en de gevechtsvoertuigen.

Daarover werd in de commissie de volgende opmerking gemaakt.

De begroting 1978 voorzag op artikel 13.18 betreffende het PIGV-programma in een vastleggingskrediet van 200 miljoen frank.

De begroting 1979 en het aanpassingsblad 1979 maken geen gewag meer van vastleggingskredieten voor dit programma, maar op pagina 64 van de begroting 1980 is er sprake van aangepaste kredieten 1979 ten bedrage van 24 miljard frank.

Waarop door de minister de volgende toelichting werd verstrekt:

Aangezien de regering nog geen keuze had gedaan en ten einde de inschrijvers bij hun prijsofferte niet te beïnvloeden, werd slechts een principieel krediet van 200 miljoen frank op de begroting 1978 uitgetrokken. Daar einde 1978 nog geen beslissing was genomen, werd dit principieel krediet naar 1979 overgedragen.

Verleden jaar kon, na de regeringsbeslissing ter zake, het benodigde vastleggingskrediet worden bepaald in de Ministerraad.

Vóór 1978 werd de regularisatie van een dergelijk besluit in het aanpassingsblad opgenomen. Krachtens het koninklijk besluit van 7 april 1978 tot uitvoering van artikel 181 van de wet van 22 december 1977 betreffende de budgettaire voorstellen 1977-1978 is een afzonderlijk wetsontwerp thans noodzakelijk geworden.

In juli 1979 heeft het departement het ontwerp van besluit aan de Ministerraad voorgelegd, samen met het afzonderlijk wetsontwerp dat op 30 januari jl. bij de Senaat is ingediend.

Vervolgens werd door de minister een kort overzicht gegeven van de evolutie van het dossier over het PIGV-programma.

Bij beslissing van de Ministerraad van 24 juli 1979 werd een gunstig gevolg gegeven aan het voorstel van het departement om de desbetreffende eenheden te voorzien van 1 189 rupsantserwagens.

De Ministerraad van 21 december 1979 heeft het ministerie gemachtigd een definitieve bestelling van 1 039 rupsvoertuigen te plaatsen bij BMF, daar deze firma voldoende waarborgen had geboden.

Thans zijn tussen BMF en de algemene aankoopdienst onderhandelingen aan de gang voor de opstelling van het contract.

Voer de volledige uitvoering van de overeenkomst, die over acht jaar moet worden gespreid, was een vastlegging nodig van 24,2 miljard lopende frank: die overeenkomst omvat de aankoop van 1 189 voertuigen, terwijl de keuze van 150 voertuigen werd uitgesteld. Dat bedrag dekt de aankoop van 1 189 voertuigen in meer dan 10 verschillende versies, alsmede het onmisbaar ondersteuningsmaterieel, de oorspronkelijke dotatie onderdelen, de specifieke uitrusting, de documentatie, het dossier van technische omschrijvingen en het didactisch materieel.

De keuze van het type van de 150 overige voertuigen zal voor het einde van 1980 worden gedaan.

Dan is er nog het F16-programma. De volgende vraag werd gesteld:

Wat zijn de opeenvolgende stijgingen van en de budgettaire vermeerderingen die werden aangevraagd voor het F16-programma en hoe worden zij verantwoord? Hoeveel staat het met de compensaties voor dat programma en welke bijkomende bestellingen worden eventueel verwacht?

Het antwoord van de minister luidde:

Het probleem van de kostprijs van het F16-programma werd uitvoerig uiteengezet in de Senaat tijdens de bespreking van het ontwerp van begrotingswet 1978. Die uiteenzetting is opgenomen op bladzijden 23 tot 26 van het uitstekend verslag van de heer du Monceau de Bergendal.

Sedertdien hebben zich geen beduidende wijzigingen voorgedaan. Er moet op worden gewezen dat de eenheidsprijs van het vliegtuig, de «niet te overschrijden prijs» die door de Amerikaanse regering was gewaarborgd, namelijk 6,091 miljoen dollar nog altijd wordt in acht genomen.

Voor de verkoop van de eerste 1 000 vliegtuigen waarborgde de Amerikaanse regering 58 pct. compensaties aan de Europese partners. 80 pct. hiervan zou worden bereikt na verkoop van 500 vliegtuigen aan derde landen en 100 pct. na verkoop van 500 bijkomende vliegtuigen, een totaal programma van 2 000 vliegtuigen dus.

Tot op heden heeft België op grond van het programma van 1 000 vliegtuigen, in het totaal 72 pct. compensaties verkregen, waarmee we ruim voorliggen op onze Europese partners. Dit is vooral het gevolg van de eigen capaciteiten van onze luchtvaartnijverheid, die goed vertegenwoordigd is in de verschillende sectoren.

De vervanging van de vliegtuigen Mirage 5, die in 1968 werden gekocht, is geprogrammeerd vanaf 1984. Die vervanging wordt grondig bestudeerd — ook in de toekomst — op het niveau van de generale staven, alvorens te worden voorgelegd aan de politieke overheid. Het is thans nog veel te vroeg om een oordeel te vellen over de oriëntering van die studies en het is beslist nog te vroeg om te spreken van de aankoop van bijkomende F16-toestellen, ongeacht het aantal. Er zij evenwel op gewezen dat het hier om een zeer ingewikkeld probleem gaat, gelet op de economische en de industriële weerslag ervan: de productie van de Belgische F16-toestellen zal immers in 1984 beëindigd zijn.

Over de begrotingsproblemen is in de commissie vrij ruim van gedachten gewisseld. De vraag werd gesteld wat het verloop is van de begroting van Landsverdediging in vergelijking met de rijksbegroting.

Gerekend in percentages van de rijksbegroting bedroeg de begroting van Landsverdediging in 1957 15,2 pct. Sindsdien is het percentage blijven dalen. In 1980 betekent de begroting van Landsverdediging op het totaal van de rijksbegroting nog maar 6,5 pct.

De stijgingspercentages van de rijksbegroting en van de begroting van Landsverdediging zien eruit als volgt: van 1975 tot 1976 steeg de rijksbegroting met 23,9 pct., de begroting van Landsverdediging met 15,9 pct. Van 1976 tot 1977 steeg de rijksbegroting met 16,7 pct. en de begroting van Landsverdediging met 14,9 pct. Van 1977 tot 1978 steeg de rijksbegroting met 14,4 pct. en de begroting van Landsverdediging met 11,3 pct. Van 1978 tot 1979 steeg de rijksbegroting met 7,62 pct. en de begroting van Landsverdediging met 5,35 pct. Van 1979 tot 1980 steeg de rijksbegroting met 9,35 pct. en de begroting van Landsverdediging met 5,77 pct.

De vraag werd gesteld of het niet wenselijk zou zijn een commissie in te stellen voor het uitoefenen van controle op de uitgaven van het departement van Landsverdediging. De minister heeft daarop geantwoord dat er reeds interne en externe begrotingscontrolemiddelen bestaan. In de eerste plaats de verschillende bevelinstanties die een permanente controle uitoefenen door technische inspecties. Er zijn ook controleafdelingen bij de diverse staven.

Inzake externe controle is Landsverdediging onderworpen aan de inspectie van Financiën en aan het Rekenhof. Het Rekenhof verricht geregeld controles in de militaire installaties.

In de artikelsgewijze bespreking werd bij de aanvang in verband met voorstellen van amendement opnieuw gehandeld over de weerslag van de stijging van de brandstofprijzen op de begroting. De meeste commissieleden hadden vragen over de nadelige invloed hiervan op de training van de strijdkrachten. Verschillende mogelijkheden werden nagegaan om de minister van Landsverdediging aan de nodige kredieten te helpen. De minister zei dat hij de commissie dankbaar is voor de aandacht die zij besteedt aan dit probleem dat inderdaad zeer ernstig is. Hij is evenwel bang voor improvisatie, onder meer vanwege een aantal imponderabilia. Er wordt op het ogenblik nagegaan hoeveel bijkredieten er nodig zullen zijn. Dit werk is nog niet voltooid.

Iedere eenzijdige verhoging zal van invloed zijn op de totale rijksbegroting, waarvoor de hele regering verantwoordelijk is en waarvoor in ieder geval de minister van Begroting moet worden geraadpleegd.

*De heer Boey, ondervoorzitter,
vervangt de heer Leemans, als voorzitter*

Tenslotte moeten ook de andere begrotingsvraagstukken grondig worden onderzocht om na te gaan of de eventuele bijkomende uitgaven voor de stijging van de brandstofprijzen, niet kunnen worden gecompenseerd, al was het maar gedeeltelijk. Een algemeen onderzoek blijkt dus noodzakelijk.

Deze voorzorgsmaatregelen hebben, in het licht van de huidige economische en financiële moeilijkheden, alleen tot doel de openbare middelen zo spaarzaam en oordeelkundig mogelijk aan te wenden.

Tot besluit vraagt de minister aan de commissie de regering de nodige tijd te geven om het financiële vraagstuk waarop verscheidene leden terecht hebben gewezen, in bijzonderheden te kunnen onderzoeken.

In de commissie werden door collega's drie amendementen voorgesteld om wijzigingen aan bepaalde artikelen aan te brengen met betrekking tot het brandstofverbruik. Na zijn uiteenzetting heeft de minister de commissie gevraagd deze amendementen te verwerpen om de redenen die werden aangehaald. Bij de stemming over de amendementen werd een afzonderlijke stemming gevraagd voor het amendement op artikel 12.22 van de begroting voor 1980. Het amendement werd verworpen met 12 stemmen tegen 5.

De amendementen van een andere collega betreffende het artikel 13.18 zowel van de begroting 1980 als van de aanpassingen van de begroting 1979 werden verworpen met 15 stemmen tegen 2.

Het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor 1980 werd tenslotte aangenomen met 11 tegen 3 stemmen, bij 3 onthoudingen.

De twee ontwerpen van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor 1979 werden aangenomen met 11 tegen 3 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Ziedaar, Mijnheer de Voorzitter, de inleiding van de bespreking betreffende de begroting van Landsverdediging. Buiten het uitbrengen van dit verslag zou ik graag in mijn persoonlijke naam een bepaald punt aan de minister willen voorleggen.

Tijdens de beheerraad van het Syndicaat van de Belgische Officieren van 25 januari 1980 werd er medegedeeld dat een wetsontwerp betreffende universitaire graden en titels zou uitgewerkt zijn in het kabinet van minister Ramaekers. Het gaat om de kandidaturen, licenties en doctoraten.

In dit ontwerp zijn alleen de officieren polytechniekers komende van de Koninklijke Militaire School vernoemd en dan nog met een sterke restrictie, namelijk dat ze mogen deelnemen aan de wervingsexamens langs het Vast Wervingssecretariaat, niveau 1.

Tot op heden dragen de afgestudeerden « Alle Wapens » van de Koninklijke Militaire School en de Polytechniekers van de Koninklijke Militaire School de wetenschappelijke graden, respectievelijk van licentiaat en ingenieur. In het nieuwe wetsontwerp is daarvan niets te merken.

Gaat het om een vergetelheid of is het een opzettelijke uitschakeling?

Om volgende motieven is er ongerustheid bij de officieren als de Koninklijke Militaire School niet opgenomen wordt in het wetsontwerp:

1° Geen enkel officier kan nog een loopbaan maken bij het onderwijzend personeel van de KMS (een wetenschappelijke graad is vereist). Zij zouden immers na de KMS nog een licentie moeten halen vooraleer een doctoraat te kunnen verkrijgen.

2° De opleiding langs de KMS is de moeilijkste en meest degelijke vorming van officier wegens de eisen van de toelatingswedstrijd en de intellectuele als fysieke inzet gedurende 4 of 5 jaar. Deze officieren zullen in de toekomst voor de bevordering kunnen ingehaald worden door beroepsofficieren komende van de bijzondere werving van het tijdelijk kader. Wegens de anciënniteitsbijslag voor gedane studie vóór de officiersopleiding worden deze laatste sneller bevorderd.

3° De opleidingsduur van de tijdelijke officieren van de bijzondere werving duurt slechts één jaar, het zij 6 maand theorie en 6 maand stage. Na de overgang naar het beroepskader volgt nog één jaar schoolopleiding.

Het is begrijpelijk dat de officieren komende van de KMS zich geknukt voelen: 4 à 5 jaar opleiding tegen 18 maand schoolopleiding! De KMS staat thans ook open voor onderofficieren die zich bijzonder inspannen en deelnemen aan de toelatingswedstrijd. Wij betreuren dat deze jongens die vooruit willen in de maatschappij zouden miskend worden door een ondoordachte maatregel. Vele jongens uit de laagste klassen van de bevolking hebben een schitterende loopbaan weten op te bouwen langs de KMS wat anders niet mogelijk ware geweest.

Mijnheer de Minister, ik vraag uw bijzondere aandacht voor deze aangelegenheid. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Desmarts.

De heer Desmarts, Vice-Eerste Minister en Minister van Landsverdediging. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik betuig allereerst mijn dank aan de heer Carpels voor zijn degelijk verslag. Hij heeft met klem de meest essentiële problemen van het departement van Landsverdediging zeer goed onderstreept en ik dank hem daarvoor.

Ik verheug mij ook om de grondige discussie die plaatsvond in de commissie voor Landsverdediging. U moet maar kijken naar het gedeelte van het verslag waar vragen en antwoorden worden weergegeven om vast te stellen dat de leden van de Senaatscommissie voor Landsverdediging een grondige kennis hebben van alle defensieproblemen. Ik wil dit hier extra onderstrepen bij de aanvang van mijn betoog, omdat het niet altijd klopt met wat anderen soms zeggen of schrijven in de pers.

Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, je me réjouis très sincèrement et très franchement de l'importance que prennent tout à coup les problèmes militaires tant dans l'opinion publique que dans les assemblées politiques, voire à l'armée.

Pendant près de trente ans, grâce à la longue période de paix que nous avons connue en Europe, ce dont nous nous réjouissons tous, la nécessité d'une armée forte a été quelque peu perdue de vue, d'aucuns estimant qu'elle était inutile et surtout trop onéreuse.

Depuis les événements d'Afghanistan et l'invasion de ce pays par les armées soviétiques, un profond changement s'est opéré dans l'opinion publique. Une inquiétude certaine s'est manifestée. Tout le

monde se demande maintenant quel est l'état de notre armée et, dans l'hypothèse où elle pourrait un jour servir — ce que personne ne souhaite bien entendu — chacun s'interroge sur son caractère opérationnel, sur les moyens humains, matériels et financiers qui sont mis à sa disposition.

Ce débat me paraît utile et ces problèmes doivent être discutés au grand jour afin d'éclairer l'opinion publique.

C'est pourquoi, après l'excellent rapport de M. Carpels, je crois devoir aussi soulever les grands problèmes qui agitent notre opinion à l'heure actuelle.

J'imagine — car c'est ma première expérience — qu'il n'est jamais facile au ministre de la Défense nationale d'un pays aussi pacifique que le nôtre, de venir présenter le budget de son département, tant les crédits sollicités peuvent paraître, à première vue, improductifs.

Je suis, en outre, conscient qu'aujourd'hui, en période de difficultés budgétaires et de crise économique persistantes, cet exercice est doublement périlleux.

Ce n'est certainement pas le Vice-Premier ministre qui contredira le ministre de la Défense nationale qui est, comme lui, soucieux de l'état de nos finances publiques. Il est bien entendu que cette considération est de la plus haute importance.

Et pourtant, à y regarder de plus près, ma position à cette tribune ne m'apparaît pas tellement inconfortable: c'est que des indices récents, recueillis sur la scène internationale, montrent clairement combien trompeuse est l'apparente inutilité des crédits consacrés à la défense et combien ceux-ci sont au fond indispensables.

La paix et la sécurité n'ont pas de prix, et quoi qu'en pensent les professeurs de morale, tous les observateurs de la vie internationale s'accordent à reconnaître que seule la force garantit celles-ci. C'est peut-être regrettable, mais c'est ainsi: pour survivre, il faut être fort.

C'est particulièrement vrai de nos jours, et ce pour deux bonnes raisons: par nécessité d'abord, par solidarité ensuite.

Par nécessité, parce que la menace qui nous vise ne cesse de s'accroître. En effet, le Pacte de Varsovie a tiré parti des années de coexistence pacifique, sur le plan politique: dans le monde en multipliant ses interventions pour imposer sa suprématie; en Europe: en tentant d'entamer la cohésion des nations occidentales et en cautionnant les campagnes pacifistes lors des projets de renforcement des efforts de défense; en s'efforçant d'officialiser son expansionnisme en Europe de l'Est et en maintenant une main-mise complète sur ses alliés; dans le tiers monde enfin, plus récemment, par une politique de pénétration effective en Angola, au Mozambique, en Éthiopie, coupant pratiquement l'Afrique d'est en ouest, au Sud-Yemen et en Afghanistan.

Sur le plan militaire, l'URSS a fourni pour concrétiser ses ambitions politiques un effort récent largement supérieur à ses besoins défensifs, il faut oser le souligner: en consacrant plus de 12 p.c. de son produit national brut à ses dépenses militaires; en développant une doctrine résolument offensive, dont nous avons vu les effets en Afghanistan; en renforçant ses forces terrestres qualitativement et en assurant ainsi une amélioration considérable sur les plans quantitatif et qualitatif de ses divers armements — je ne vais pas entrer ici dans le détail — en augmentant le nombre d'avions tactiques, en modernisant considérablement les appareils actuels, en renforçant les dispositifs de défense aérienne, en remplaçant les SS4 et SS5 par les SS20, en multipliant les hélicoptères de combat.

Permettez-moi de souligner combien est sage la décision qu'a prise le gouvernement en décembre dernier de se doter, comme ses partenaires de l'Alliance atlantique, d'armes de théâtre nucléaires. Le bien-fondé de cette décision s'est, malheureusement pour la paix du monde, trouvé tragiquement confirmé par les événements récents.

L'URSS prévoit aussi de doubler le nombre de sous-marins nucléaires d'ici à 1988 et met sur pied une flotte de haute mer puissante.

Bref, la menace est en constante évolution; elle prend d'ailleurs de nouvelles dimensions: elle s'exerce directement sur notre continent et indirectement vers nos sources d'approvisionnement. Ce dernier fait n'est certainement pas moins grave. Cette menace vise à terme à provoquer notre dépendance, notre asservissement. Réagir fermement est vraiment une nécessité.

Ensuite, nous devons être forts, par solidarité, car il tombe sous le sens que, face à cette menace, nous ne pouvons résister seuls.

Comme l'a rappelé la déclaration gouvernementale d'avril 1979 — mais je pense que ce passage emporte également l'agrément de la majorité des membres de cette assemblée — notre défense ne peut être conçue que dans le cadre d'une alliance de sécurité collective. Or, l'assurance offerte par l'alliance n'est crédible que si celle-ci dispose d'une somme de moyens puissants obtenue par l'addition et la coor-

dination des contributions nationales: la coalition n'est forte que si chacun y participe loyalement et totalement. Or, devant l'impossibilité d'aboutir à des résultats concrets dans les assemblées s'occupant du désarmement et sensibilisée par les événements inquiétants récents, l'Alliance atlantique se sent obligée de raidir son effort et réclame une quote-part sérieuse de chaque souscripteur à l'assurance collective. L'Alliance a fait ses preuves depuis trente ans, elle s'est forgé un outil efficient, elle a mis au point des moyens de riposte valables: il importe pour nous — c'est clair — de continuer à la soutenir: pour être défendus, il faut participer!

Mais, sans contredire d'aucune manière le plaidoyer ci-dessus, je suis le premier à souligner que notre effort de défense doit rester à la mesure de nos possibilités, en parallèle avec les dépenses que consent l'Etat dans les autres domaines: c'est le but poursuivi par la déclaration gouvernementale limitant la croissance relative des budgets des divers départements. La nation entière ne peut vivre, fusil au poing et baïonnette au canon: il faut un juste équilibre entre les forces de protection du pays et ce qu'elles ont à protéger.

Dans le contexte actuel, le budget 1980 devrait donc résulter d'un compromis entre nos besoins et nos possibilités. Il s'élève à quelque 82,5 milliards.

Dans les limites de cette somme, pour avoir un outil militaire efficient, garantissant le rendement des dépenses demandées au pays, il faut un volume d'hommes suffisant et des conditions sociales valables pour notre personnel — nous parlerons de l'aspect personnel —, un matériel convenable — nous dirons un mot des investissements —, le tout devant pouvoir s'articuler correctement et, à cet égard, nous soulignerons le volet fonctionnement.

Ten eerste het aspect «personeel». Ik wil hierbij onderstrepen dat het geldelijk aspect van ons personeelsbeleid grotendeels onder de bevoegdheid valt van het ministerie van het Openbaar Ambt en van het ministerie van Begroting. Desondanks heeft ook het ministerie van Landsverdediging hiervoor een grote bekommernis. Wij hebben trouwens in Kamer en Senaat reeds de gelegenheid gehad daarover te spreken. Wij konden niet altijd tevreden zijn met de situatie, maar wij hopen dat wij in de toekomst het sociaal aspect van onze personeelspolitiek zullen kunnen verbeteren.

Bij de bespreking van de begroting in de commissie, heb ik aan de leden ervan uitgelegd dat de personeelsuitgaven 40,6 miljard bedragen en dat dit bedrag de voortzetting van de professionalisering niet toelaat. Ik hoop dat dit slechts voorlopig is.

Sindsdien heeft het professionaliseringsplan het voorwerp uitgemaakt van vele verklaringen en controversen.

Sommigen verdedigen het hardnekkig en schrijven de gedeeltelijke mislukking ervan uitsluitend toe aan het ontbreken van de nodige kredieten. Anderen nemen een volledig tegengesteld standpunt in en ijveren voor een verlenging van de militaire diensttijd. Zij oordelen dat laatstgenoemde oplossing veel minder duur zou zijn en ons beter in staat zou stellen om een werkelijk operationeel leger op de been te brengen.

Ik ben van mening dat dergelijke verklaringen, zowel de ene als de andere, te weinig genuanceerd zijn en de kern van het probleem niet raken. Het werkelijke probleem bestaat erin ervoor te waken dat onze krijgsmacht beschikt over het nodige aantal mensen om een zowel vanuit kwantitatief als vanuit kwalitatief oogpunt, operationeel leger te hebben. Beide reeds aangehaalde extreme formules, een beroepsleger en een leger op basis van een langere militaire diensttijd zijn vanuit operationeel oogpunt aanvaardbaar, voor zover men de prijs ervoor wil betalen, dit wil zeggen: ofwel alle voorwaarden verenigen om vrijwilligers te kunnen aanwerven, ofwel een belangrijke inspanning vragen aan alle jongeren van het land.

Een andere formule zou erin bestaan een geldig evenwicht te vinden tussen deze twee middelen, maar hetgeen in elk geval onaanvaardbaar is, is een intentieproces te maken van het professionaliseringsplan. Niets is tenslotte meer te verafschuwen dan het constant wijzigen van een beleid dat meerdere jaren vereist om tot een goed einde te worden gebracht.

In het kader van het budget 1981 zal ik trachten een plan vast te leggen en hiervoor de nodige middelen opeisen opdat de huidige politiek, die conform met de regeringsverklaring is, tot een goed einde zou worden gebracht. Het zal aan de gehele regering toekomen te bepalen of men in het kader van de budgettaire toestand van het land, de huidige politiek moet wijzigen of behouden.

Vooraleer dit hoofdstuk af te sluiten, zou ik sommige verklaringen formeel willen ontkennen. Zo verwijt men Landsverdediging onder andere in 1979 ongeveer 400 miljoen frank, die bestemd waren voor een stap naar verdere professionalisering die wij niet hebben gezet, voor andere doeleinden te hebben aangewend.

Laten we klaar een duidelijk zijn. De kredieten die zowel in 1979 als in 1980 voor de personeelsuitgaven voorbehouden zijn, werden door de minister van Begroting bepaald en aldus door de regering aanvaard ter gelegenheid van de vaststelling van de kredieten 1979 en 1980 in juli 1978 en 1979.

In 1979 zijn de initiale kredieten inderdaad onvoldoende geweest. In het kader van de budgetcontrole 1980 en sedert het onderzoek van de begroting in commissie, blijkt dat ze voor 1980 eveneens onvoldoende zullen zijn. Landsverdediging had in voldoende mate de aandacht op dit probleem gevestigd ter gelegenheid van het opstellen van de begroting in juli 1979. Mijn voorganger vond toen echter geen gehoor.

De niet-uitvoering van de faze 9/7 maand van de professionalisering in 1979 heeft dus niet, zoals sommigen het willen doen geloven, een teveel aan kredieten gelaten in 1979, maar wel een vermindering van het tekort 1979 en automatisch van het tekort 1980. Binnen het raam van de budgetcontrole 1980 werd zopas het uitdrukkelijk bewijs geleverd dat de kredieten voor de personeelsuitgaven ontoereikend zullen zijn, niettegenstaande het behoud van de effectieven der vrijwilligers op korte termijn op de cijfers die op 31 december 1979 werden bereikt.

Laten we nu de investerings- en de werkingskredieten van het budget van Landsverdediging onderzoeken.

Ik zou vooreerst enkele verduidelijkingen willen toebrengen aan de evaluaties die sommigen maken in verband met de operationele waarde van de Belgische strijdkrachten en i.v.m. sommige uitspraken die mij worden toebedeeld. In denk dat het tijd is een einde te maken aan die cijfertwisten.

Men moet de statistieken van de Navo niet doen zeggen wat zij niet zeggen. Deze statistieken hebben zoals alle andere een indicatieve waarde, maar zij tonen niet alles aan.

Vooreerst, men moet een onderscheid maken tussen de defensieuitgaven en het defensiebudget.

De defensieuitgaven omvatten onder meer:

- Uitgaven van de rijkswacht;
- De pensioenen van de militairen en van de rijkswachters;
- Uitgaven van Nationale Opvoeding in de Duitse Bondsrepubliek;
- Uitgaven van het Ministerie van Openbare Werken voor de rijkswacht.

Biggevolg, om de werkelijkheid te meten van de middelen ter beschikking gesteld van de Belgische strijdkrachten, moet men vóór alles rekening houden met het budget van Landsverdediging. Dit budget vertegenwoordigde in 1958, 13,67 pct. van het staatsbudget. In 1980 is dat nog 6,5 pct. De vergelijking in dit domein toont aan dat in 1979 het percentage van het defensiebudget in vergelijking met de staatsbegroting:

- 23,1 pct. bedroeg in de USA;
- 17,7 pct. in de Duitse Bondsrepubliek;
- 16 pct. in Frankrijk;
- 9,6 pct. in Nederland.

Men kan dus voor België niet spreken van een overdreven of te aanzienlijke inspanning. Trouwens, vele departementen in België beschikken over hogere budgetten.

Men blijft herhalen dat België aan de kop staat van zijn partners, wanneer men de militaire en burgerlijke effectieven vergelijkt in dienst bij Landsverdediging en uitgedrukt in percent van de actieve bevolking van het land. De Belgische effectieven opgenomen in deze vergelijking bedragen in werkelijkheid deze van de rijkswacht in meer van deze van de strijdkrachten.

Laat ons dus geen misbruik maken van de statistieken om de telling te verdedigen als zou België het schoolvoorbeeld zijn van het Atlantisch militarisme.

Ik wil evenmin de defaitist spelen en het standpunt verdedigen dat de militaire inspanning middelmatig geweest is en dit ook blijft. Deze inspanning is gedurende deze laatste jaren reël geweest en het land mag er fier op zijn.

Binnen een enveloppe die steeds in overeenstemming geweest is met, indien niet lager dan, de plafonds toegelaten door de opeenvolgende regeringsverklaringen, heeft het budget van Landsverdediging van 1972 tot 1979 een stijging gekend van 4,08 pct. in reële termen. Deze stijging bedroeg slechts 2,28 pct. tijdens de periode 1965-1972.

Aangezien deze verhoging in reële termen bepaald wordt in vergelijking met het indexcijfer van de consumptieprijzen is het duidelijk dat zulks niet overeenstemt met een stijging in volume in overeenstemming met deze percentages. U is zich inderdaad allen bewust

van het feit dat het indexcijfer van de consumptieprijzen geenszins de evolutie van de kosten op defensiegebied weergeeft.

Maar deze inspanning heeft ons toch in staat gesteld een programma van vernieuwing van het materieel aan te vatten, dat geenszins ambitieus was, maar strikt conform de hoogste noodzaak.

Het weze in herinnering gebracht dat de Belgische krijgsmacht, na de tweede wereldoorlog, werd uitgerust met materieel dat wij in de vorm van hulp gratis van de Verenigde Staten hadden ontvangen. Deze uitrusting, die versleten was of voorbijgestreefd op technologisch plan, moest vernieuwd worden. Dit heeft geleid tot de aanschaffing van materieel dat sommigen vandaag ambitieus noemen, terwijl zij voor het merendeel deel uitmaakten van de regering wanneer de desbetreffende beslissing werd genomen. Ik zou willen aantonen dat deze aanschaffingen niet alleen onmisbaar waren, maar tevens in overeenstemming met de behoeften van de verdediging en conform de verbintenissen die wij in de schoot van het Bondgenootschap hebben aangegaan.

Douze avions C130 ont remplacé en 1972 une quarantaine d'avions C119 à bout de souffle. Rien que l'opération de sauvetage de Kolwezi démontre à suffisance leur utilité. Personne dans cette assemblée ne le contestera, j'en suis certain. Deux Boeing 727 rachetés à la Sabena et 3 Hawker-Siddeley 748 ont remplacé la flotte de DC4 et de DC6 dont le fonctionnement devenait de plus en plus onéreux et qui n'étaient plus adaptés aux conditions de transport aérien moderne.

Une critique: l'achat de F16! Que souhaitait-on acquérir, en lieu et place de cet appareil construit au sein d'un consortium de cinq pays? Car, finalement, que veut-on opposer aux forces armées d'un adversaire potentiel dont les équipements ne cessent de se moderniser? Ce n'est pas la Belgique qui, sur le théâtre européen, a lancé la surenchère en matière d'armement. Veut-on vraiment, aux avions supersoniques du Pacte de Varsovie, puissamment armés, bourrés d'électronique, opposer des appareils de la génération de 1950?

On reproche à la force terrestre de se doter de moyens de défense aérienne modernes, tels que le Gépard ou le Hawk-Helip. Veut-on renouveler l'expérience de 1940 où, pour se protéger des avions modernes de la Luftwaffe, les régiments ne disposaient que de canons aux cadences de tir dignes des biplans de 14-18 ou de mitrailleuses au calibre dérisoire?

On reproche aussi à la force terrestre d'avoir acquis des engins antichars. Voudrait-on imiter l'armée polonaise de 1939, qui opposait aux chars nazis les lances de ses cavaliers?

On reproche encore à la Défense nationale d'être dotée d'une force navale sans commune mesure avec ses 64 km de côtes. J'ai lu cela ces jours derniers.

Je crois savoir que ce qui importe, pour la Belgique, ce ne sont pas ses 64 km de côtes, mais ses lignes de communications maritimes qui traversent la Manche et les approches de la mer du Nord. Ces lignes de communications sont vitales pour notre pays qui doit importer la plupart de ses matières premières et assurer la protection de l'arrivée éventuelle de renforts américains.

C'est pourquoi la force navale a été dotée de quatre frégates construites dans les chantiers belges. Et je signale, à l'intention de ceux dont la mémoire serait défaillante, que ce programme a été approuvé en 1969 par un gouvernement social-chrétien-socialiste. Il est bien temps de nous reprocher ce programme, dix ans plus tard, lorsque le matériel vient à peine d'être mis en service!

Quant à la lutte contre les mines, la force navale s'y est engagée avec des dragueurs datant de la deuxième guerre mondiale. Il était donc temps de les remplacer par des bâtiments modernes. Il s'agit d'un remplacement et non pas d'un programme supplémentaire, comme d'aucuns veulent le faire croire.

Tous ces programmes acquis ou en cours d'exécution ont été réalisés, je le répète, dans le cadre des moyens alloués, sans jamais grever ce qui devait être affecté aux rémunérations du personnel ou au fonctionnement des forces. Je signale d'ailleurs que le pourcentage du budget de la défense nationale affecté aux investissements était en 1979 de 25,4 p.c., alors que nos voisins y consacraient un pourcentage bien supérieur: les Pays-Bas 28 p.c., la France 43,2 p.c., le Royaume-Uni 41 p.c., la République fédérale d'Allemagne 33 p.c.

De grâce, que l'on cesse de faire courir ces légendes ridicules et perpétuellement ressassées! Le programme F16 ne coûte pas plus cher que prévu. Le prix unitaire de l'appareil est toujours inférieur à 6,09 millions de dollars aux prix de 1975. Se sont ajoutés au coût initial du programme le coût de 14 avions optionnels dont la décision d'acquisition a été prise en 1978 et l'inflation.

Et il en a été de même des autres programmes réalisés depuis dix ans.

Ce sont là, à nouveau, des procès d'intention, faits par de faux experts peu au fait des mécanismes complexes des programmes militaires.

Les dépenses d'investissement 1980 ne sont en augmentation que de 4,6 p.c. par rapport à 1979. Elles représentent 25,1 p.c. du budget.

L'effort d'investissement de la Défense nationale n'est pas ambitieux: il est à la mesure des nécessités opérationnelles et des moyens qui lui ont été accordés. De plus, il a entraîné, pour la Belgique, une série impressionnante de retombées économiques. Des secteurs entiers de l'activité économique belge seraient aujourd'hui en difficulté, si des commandes de défense ne venaient pas à leur aide.

Il est certain que le ministre de la Défense nationale préférerait parfois acheter ce matériel à l'étranger, car il coûterait sensiblement moins cher, mais pour soutenir l'effort économique et social du pays, le budget de la Défense nationale supporte ces charges. Par contre, aux Pays-Bas, la différence entre le coût d'un matériel produit dans le pays et celui d'un achat éventuel à l'étranger, est supportée par le ministère des Affaires économiques, lorsque cette différence dépasse 10 p.c. C'est donc une contribution à la lutte contre le chômage qu'accorde, en l'occurrence, le ministère de la Défense nationale.

Je dirai encore que dans le but de rester dans les limites de l'enveloppe définie par la déclaration gouvernementale qui fixe à 6 p.c. le taux maximum de croissance de nos investissements, plusieurs programmes majeurs ont été retardés. Ce n'est pas une bonne solution pour la Défense nationale car les pays du Pacte de Varsovie, eux, n'attendent pas pour moderniser leur matériel. Mais nous nous efforçons cependant, dans le cadre des moyens qui nous sont attribués, de poursuivre de manière raisonnable un programme de renouvellement des matériels, condition inéluctable pour garder les forces armées crédibles et efficaces.

Pour terminer ce chapitre, je voudrais couper court à des déclarations diverses visant à faire croire que la Défense nationale a bénéficié de conditions exceptionnelles favorables pour mener à bien son plan de rénovation domaniale.

La loi domaniale du 2 juillet 1969 stipule, en son article 5 que: « Les conditions d'aliénation ou de transfert des immeubles qui font partie du patrimoine nécessaire aux besoins d'un département sont préalablement déterminées d'un commun accord par le ministre des Finances et le ministre gestionnaire.

« Le produit de l'aliénation ou de transfert de ces immeubles est, par application de l'article 3, alinéa 2, de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, mis à la disposition du ministre qui gère ces immeubles en vue de la reconstitution ou de la rationalisation du patrimoine immobilier confié à sa gestion. » Cet article ne s'applique donc pas à la Défense nationale uniquement, mais il a une portée générale.

De plus, il y a lieu d'attirer l'attention sur le fait qu'il n'est nullement question de moyens supplémentaires pour le département, puisqu'il s'agit dans le plan de rénovation domaniale d'une part de recettes provenant de la vente de domaines, donc un appauvrissement du patrimoine immobilier, et, d'autre part, d'un apport budgétaire annuel puisé dans le budget plafonné du département.

En conclusion, le plan de rénovation domaniale n'est pas un privilège pour la Défense nationale et il n'apporte pas de moyens supplémentaires.

Enfin, les dépenses consenties dans le plan de rénovation domaniale sont reprises dans les dépenses de défense, qui servent à l'établissement des statistiques de l'Otan.

Venons-en maintenant au fonctionnement.

Jusqu'à ce jour, je crois pouvoir dire que l'entraînement des forces armées belges a été en général satisfaisant. Avec des moyens limités et beaucoup de débrouillardise — il faut le dire — nos forces armées sont toujours parvenues à faire bonne figure parmi leurs partenaires. Les résultats obtenus, lors des évaluations tactiques de l'Otan, à l'occasion des diverses compétitions de tir, au cours des manœuvres, nous ont souvent valu plus d'éloges que de critiques.

Ce qui me préoccupe aujourd'hui et qui a amené les chefs d'EM de la force aérienne et de la force navale à lancer un cri d'alarme, c'est l'explosion que connaissent depuis quelques mois les prix du carburant. Des plans d'activités sont établis chaque année sur base des moyens budgétaires octroyés. Déjà en 1979, les prix facturés ont été supérieurs aux prix prévus dans le calcul du budget. C'est évident si l'on se réfère à l'évolution du prix du carburant. Ceci a entraîné certaines réductions d'activités opérationnelles ou des changements de priorité. Ainsi, les heures de vol annuelles, par pilote de chasse sont passées, en 1979, de 180 à 165; le nombre de jours de navigation par an, pour la force navale, est passé de 90 à 85. Tous les plans de

roulage ont été réduits. De même ont été réduits tous les programmes d'exercices et manœuvres de la force terrestre.

Soyons plus précis en ce qui concerne le budget de 1980, puisque c'est celui-ci qui nous préoccupe. Pour 1980, les dépenses de fonctionnement représentent 25,7 p.c. du budget. Il y a lieu d'être très conscient du fait — que beaucoup oublient, parfois volontairement d'ailleurs — qu'elles ne sont en augmentation que de 1,2 p.c. par rapport au budget initial 1979, les dépenses relatives à l'assistance technique au Zaïre mises à part, comme l'a souligné tout à l'heure le rapporteur M. Carpels.

Le budget 1980 a été arrêté en juillet 1979. Les prix des carburants et des combustibles repris dans les propositions budgétaires proviennent d'estimations faites au cours du premier trimestre 1979.

Par rapport aux prix réels pratiqués aujourd'hui, en janvier et février 1980, la hausse a été de 63,53 p.c. pour les combustibles achetés en Belgique et de 97,37 p.c. pour les combustibles achetés en RFA. Or, les moyens qui ont pu être attribués en 1980 pour les combustibles, compte tenu de l'augmentation globale des dépenses de fonctionnement limitée à 1,2 p.c., sont inférieurs de 2,5 p.c. par rapport à 1979.

La hausse des carburants résultant de la même comparaison entre les prix janvier et février 1980 et les prix ayant servi de base au calcul du budget 1980 lors de son élaboration en 1979 s'élève à 66,46 p.c. pour les véhicules, 68,47 p.c. pour les avions, 138,36 p.c. pour les moyens navals.

Malgré le fait que les moyens réservés en 1980 pour les carburants sont en hausse de 13,7 p.c. par rapport aux moyens octroyés en 1979, et ce en dépit de l'augmentation globale des dépenses de fonctionnement de 1,2 p.c. seulement, il est plus qu'évident que les crédits pour carburants sont insuffisants.

Ce n'est pas de gaieté de cœur que le ministre de la Défense nationale demande des moyens supplémentaires qui n'ajoutent rien à l'achat de matériel. Je préférerais octroyer tout ou partie de ces moyens au personnel. Mais les faits sont là et il faut les rencontrer.

Pour faire face aux rigueurs du budget qui nous est attribué pour 1980, les forces armées avaient élaboré, dès le deuxième semestre 1979, des plans d'activités 1980 comportant de nouvelles restrictions. Ainsi, le plan de vol de la force aérienne n'autorisait plus que 150 heures de vol par an par pilote de chasse; le plan de navigation de la force navale passait à 85 jours par an; les plans de roulage connaissaient de nouvelles coupures, de même que les programmes d'exercices et manœuvres de la force terrestre.

En raison des hausses explosives que je viens de vous exposer, les dernières normes ne pourront plus être respectées: il faudra descendre en dessous de 150 heures de vol; nous allons arriver à 33 jours de navigation par an; les exercices et manœuvres avec engins motorisés vont se réduire de façon inacceptable. Ainsi, les périodes de camp dans les installations étrangères ne seront plus que de 12 en 1980 au lieu de 22 en 1977. La même démonstration peut être faite en ce qui concerne le coût des munitions d'entraînement.

Et pourtant, contrairement aux dires des habitués détracteurs de la Défense nationale, qui préfèrent crier aux gaspillages plutôt que de se pencher sur les chiffres, ce ne sont pas les efforts d'économie qui ont manqué, tant à la force terrestre qu'à la force aérienne et à la force navale.

Je voudrais que l'on sache que, si le budget de la Défense nationale est un budget-enveloppe, il n'empêche qu'il est quand même discuté au sein de ses trois secteurs: le personnel, le fonctionnement, les investissements. Il est un peu trop facile de dire que l'on peut opérer des transferts au sein de l'enveloppe pour pallier les difficultés dues aux hausses de carburant.

Des coupures ont été opérées aussi dans les autres secteurs. Et je ne vois pas comment on pourrait prélever des moyens dans le personnel sans réduire les effectifs, ce qui n'est jamais une opération réalisable à court terme, sans toucher à son statut social déjà déficitaire.

Quant aux investissements, j'ai déjà dit que rien de trop n'avait été fait. Et après tout, si les gouvernements précédents ont accepté les programmes successifs de renouvellement de matériels, ce n'est pas au moment de payer les factures qu'il faut nous adresser des reproches.

Voici le bilan que je voudrais faire au moment de l'exposé, à cette tribune, du budget 1980 de la Défense nationale.

Mon département doit faire face à un problème nouveau et récent, dont personne n'est responsable dans ce pays, mais qui est la consé-

quence de la hausse incongrue du prix du pétrole sur les marchés internationaux.

J'espère que mon appel sera entendu, sans quoi je ne pourrai plus répondre à nos partenaires de l'Otan que la Belgique respecte encore ses engagements en ce qui concerne l'état de préparation de ses forces.

Or, ne perdons jamais de vue que la déclaration gouvernementale — et certainement, au-delà de celle-ci, la majorité des membres de cette assemblée — prévoit que la Belgique respectera ses engagements internationaux. Ce point de la déclaration me paraît capital et je veux aussi m'y tenir.

Je suis parfaitement conscient des énormes difficultés budgétaires du pays. Je suis parfaitement conscient de ce que la Défense nationale ne peut échapper aux contraintes générales. Je ne veux pas jouer aux Cassandres et tomber dans des lamentations faciles. Seul le réalisme me guide et doit nous guider tous. La politique de la Défense nationale concerne toute la Nation. Elle doit se placer au-dessus des partis.

C'est pourquoi, Monsieur le Président, Mesdames et Messieurs les sénateurs, le budget que je vous présente est plus un budget des moyens qu'un budget des besoins. Il ne couvre pas tout ce dont nous devrions disposer: il constitue en fait un strict minimum pour permettre à nos forces armées de conserver une certaine valeur opérationnelle. Sans ignorer les aspects sociaux et les difficultés du plan de professionnalisation, le problème des carburants et combustibles constitue un problème immédiat majeur qui, je l'espère, trouvera sa solution.

Nos forces armées mettront tout en œuvre pour tirer un maximum de rendement des ressources qui leur sont allouées pour tenter de maintenir leur capacité opérationnelle au meilleur niveau possible.

Ce n'est pas le budget idéal, c'est le reflet de ce que le pays veut bien consentir. Je vous demande de le voter.

Monsieur le Président, chers collègues, j'ai parlé, au début de mon exposé, de l'armée oubliée. Il faut en effet voir les choses de très près pour les vivre et les comprendre vraiment. Comme je m'y efforce le plus souvent possible depuis mon entrée en fonction au département de la Défense nationale, j'ai voulu, hier encore, me rendre dans la partie la plus orientale de la zone couverte par nos forces belges en Allemagne, à proximité du rideau de fer. J'ai constaté, non sans émotion, la ferme conviction, à tous les échelons, de remplir le mieux possible le mandat confié à l'armée par la Nation, dans le cadre de nos engagements internationaux et dans des conditions matérielles, morales, sociales et budgétaires difficiles, à plusieurs centaines de kilomètres de la frontière belge.

Mesdames, Messieurs, je le dis sans emphase, mais avec la certitude d'être compris par tous. Nous ne pouvons pas décevoir ces hommes et ces femmes, exemplaires à beaucoup de points de vue. Nous devons leur donner dans la situation sérieuse et dangereuse que nous traversons sur le plan international, encore plus aujourd'hui qu'hier, les moyens de notre politique de défense. On ne peut à la fois dauber trop facilement d'ailleurs, sur l'armée belge, et ne pas lui assurer les possibilités de nous garantir les biens les plus précieux à savoir le maintien de la paix, la détente internationale, la sauvegarde de nos libertés et de notre mode de vie.

Je suis certain, Mesdames, Messieurs, que la très grosse majorité de cette assemblée, au-delà de ce qui nous divise sur d'autres plans, comprendra ce qui est en jeu en l'occurrence et prendra ses responsabilités. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

COMPOSITION DE COMMISSIONS

Modifications

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

Wijzigingen

M. le Président. — Le bureau est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines commissions:

1° A la commission des Affaires étrangères: M. Leemans remplacerait feu M. Robert Vandekerckhove comme membre effectif;

Bij het bureau zijn voorstellen ingediend tot wijziging van de samenstelling van sommige commissies:

1° In de commissie voor de Buitenlandse Zaken zou de heer Leemans wijlen de heer Robert Vandekerckhove als effectief lid vervangen;

2° A la commission de Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions, M. De Meyer remplacerait feu M. Robert Vandekerckhove comme membre effectif;

2° In de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen zou de heer De Meyer wijlen de heer Robert Vandekerckhove als effectief lid vervangen;

3° A la commission des Affaires culturelles et de la Politique scientifique, M. De Kerpel remplacerait M. Leemans comme membre effectif;

3° In de commissie voor de Culturele Zaken en het Wetenschapsbeleid zou de heer De Kerpel de heer Leemans als effectief lid vervangen;

4° A la commission des Pétitions, Mme Maes-Vanrobaeys remplacerait M. Leemans comme membre effectif.

4° In de commissie voor de Verzoekschriften zou Mevr. Maes-Vanrobaeys de heer Leemans als effectief lid vervangen.

N'y a-t-il pas d'opposition à ces remplacements?

Geen bezwaar?

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is aldus besloten.

COMPOSITION DE SECTIONS

Modifications

SAMENSTELLING VAN AFDELINGEN

Wijzigingen

M. le Président. — Le bureau est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines sections:

Bij het bureau zijn voorstellen ingediend tot wijziging van samenstelling van sommige afdelingen:

1° A la section des Affaires extérieures, M. Leemans remplacerait feu M. Robert Vandekerckhove comme membre effectif;

1° In de afdeling Buitenlandse Aangelegenheden zou de heer Leemans wijlen de heer Robert Vandekerckhove als effectief lid vervangen;

2° A la section des Affaires sociales, M. De Meyer remplacerait M. Leemans comme membre effectif;

2° In de afdeling Sociale Aangelegenheden zou de heer De Meyer de heer Leemans als effectief lid vervangen;

3° A la section des Affaires intérieures, M. De Meyer remplacerait feu M. Robert Vandekerckhove comme membre suppléant.

3° In de afdeling Binnenlandse Aangelegenheden zou de heer De Meyer wijlen de heer Robert Vandekerckhove als plaatsvervangend lid vervangen.

N'y a-t-il pas d'opposition à ces remplacements?

Geen bezwaar?

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is aldus besloten.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA DÉFENSE NATIONALE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1980

PREMIER PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA DÉFENSE NATIONALE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1979

SECOND PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA DÉFENSE NATIONALE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1979

Reprise de la discussion générale

INTERPELLATION JOINTE DE M. M. TOUSSAINT AU PREMIER MINISTRE ET AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR « LES MESURES PRISES À L'ÉGARD DU GÉNÉRAL CLOSE »

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

EERSTE ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

TWEEDE ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

Hervatting van de algemene beraadslaging

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE VAN DE H. M. TOUSSAINT TOT DE EERSTE MINISTER EN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER « DE MAATREGELEN GENOMEN TEGEN GÉNÉRAL CLOSE »

M. le Président. — Nous reprenons la discussion des divers projets de loi relatifs aux budgets du ministère de la Défense nationale, à laquelle a été jointe l'interpellation de M. Michel Toussaint.

La parole est à M. Descamps.

M. Descamps. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, vous venez de faire, Monsieur le Ministre, un excellent discours qui, quant au fond, ressemblera fort au mien. J'espère que les arguments que vous avez développés et que je répéterai sans doute seront de nature à convaincre M. Spitaels de leur bien-fondé, car nous ne pouvons manquer de relever une certaine contradiction entre ce que vous voulez faire et que nous trouvons nécessaire, et les propos de M. Spitaels.

Vous entendrez, Monsieur le Ministre, le discours d'un homme inquiet. Avant de l'entamer, il n'est pas sans utilité de se demander si ce débat s'impose encore. Il n'y a de défense nationale que dans le cadre politique et juridique d'une nation.

Nous sommes aujourd'hui quelques-uns à nous demander si la génération à laquelle nous cédon, petit à petit, la place dans nos enceintes parlementaires et à la direction du pays, pourra encore ou, que dis-je, peut encore élaborer un concept de défense qui nous soit propre et inviter nos compatriotes à une réflexion profonde sur leur devenir commun, sur les choix de plus en plus fréquents et de plus en plus difficiles qui les attendent.

Par ma présence fidèle à cette tribune, depuis dix-neuf ans, dans la discussion de ce budget, je veux témoigner d'une réponse modérément confiante, dans la mesure où les circonstances permettent une telle réponse.

Mais ne nous leurrons pas. Ce débat constituera un test parmi d'autres si l'on désire démontrer que la Belgique garde la cohésion interne suffisante pour prendre la place que chaque nation intégrée à l'Otan a l'obligation morale d'occuper, comme vous venez d'ailleurs de le rappeler, Monsieur le Ministre.

Dans un débat de cette nature, deux types de considérations peuvent être développées: des considérations politiques et des considérations proprement budgétaires et techniques.

J'intitulerais volontiers le premier chapitre de mon intervention: « La nouvelle trahison des clercs. » On se souviendra de l'admonestation lancée par Julien Benda aux intellectuels de son époque qui s'étaient transformés en de dangereux propagandistes du nationalisme et du fascisme. Par un mouvement de balancier dont l'histoire nous offre de multiples exemples, le conformisme intellectuel s'est aligné sur un autre pôle, que Jean-François Revel définissait naguère dans « La tentation totalitaire ». L'exaltation d'une forme de socialisme, poussé jusqu'à ses exigences les plus outrancières, s'accompagnait et s'accompagne toujours du dénigrement des structures de la société occidentale, d'une remise en cause de ses valeurs de finalité et surtout d'action.

La critique intellectuelle, mobilisée dans les pays occidentaux, oubliait commodément qu'il ne peut y avoir d'organisation humaine parfaitement juste, parfaitement équitable, parfaitement morale.

Elle condamnait au nom de l'idéalisme une société dont le succédané le plus probable était présenté, malgré ses goulags, avec toutes les indulgences et toutes les complaisances.

Le travail de sape mené dans l'Occident libre met les peuples qui le composent, particulièrement sur notre vieille terre d'Europe, dans un climat délétère.

Un député français rappelait récemment que « la montée en puissance irrésistible du nazisme n'a été possible qu'en raison des renoncements successifs des démocrates ».

On a observé la vigueur de la condamnation et l'avertissement lucide que M. Gol lançait en novembre dernier, dans une tribune libre du journal *Le Soir*, qu'il intitulait « L'esprit de Munich ».

Ne nous le dissimulons pas: si vous ne voulez pas faillir à la mission que vous assumez, il vous faut, aujourd'hui, Monsieur le Ministre, convaincre le pays d'accepter les sacrifices inévitables qui seront d'autant plus lourds à porter que le contexte économique et social n'en facilitera pas l'acceptation. Votre mission est considérable.

Il vous faut aussi, Monsieur le Ministre, rendre à nos forces armées, le sentiment de leur utilité; rendre à nos soldats et à nos officiers, la certitude que leur mission est indissolublement liée à la sauvegarde des libertés et qu'à ce titre, ils portent l'espoir et la confiance d'une majorité, d'une large majorité d'entre nous.

La tâche est immense pour un gouvernement qui va acquitter en ces circonstances la rançon de l'imprévoyance. Combien de fois, en effet, le renouvellement de matériel, l'achat d'avions nouveaux, l'acquisition d'engins blindés n'ont-ils pas révélé au public, par hasard ou par erreur, par une indiscretion ou une heureuse trouvaille de journaliste, une bataille terrible qu'il a fallu mener chaque fois! Comme s'il eût été impossible de présenter ces investissements nécessaires comme le prix à payer pour sauver un type de société! Nous avons, depuis des années, failli aux prescriptions les plus élémentaires de ce qu'aurait dû être une pédagogie de la sécurité, remplaçant cette « éducation civique » dont on parle souvent avec des sourires entendus.

Cette carence d'information a — c'est incontestable — contribué à démobiliser l'opinion publique, par ailleurs, entraînée dans l'explosion de revendications en chaîne et polluée par une inflation dont l'immoralité n'a pas été suffisamment soulignée.

Notre société n'est pas préparée moralement, ni intellectuellement à affronter la catastrophe. On peut le comprendre puisque s'est accréditée la conception utopique selon laquelle la technologie fournit réponse à tous les problèmes.

Encore si cette conception avait été suivie des conséquences pratiques qu'elle aurait dû entraîner, la situation serait-elle moins grave. La technologie appliquée aux matériels militaires exige, en effet, la formation de techniciens, de spécialistes qui disposent du temps nécessaire pour compléter leur formation théorique d'une expérience utile. Bref, elle est incompatible avec la brièveté du service militaire.

Cette constatation, à vrai dire, n'est pas neuve. Elle me rappelle — on m'en passera la confiance — de longues délibérations que j'eus sur le sujet avec feu Roger Motz et quelques-uns de nos plus grands généraux.

J'ai, depuis ces contacts, poursuivi un long plaidoyer pour l'armée de métier. Et le moment me paraît venu de se demander si cette réforme était et reste justifiée.

On souligne aujourd'hui l'importance d'achats de matériel: 160 milliards à prix courants ont été consacrés à l'équipement depuis neuf ans.

Pourrait-on concevoir un seul instant que la force aérienne et la force navale prennent le risque de recommencer chaque année un apprentissage nouveau sur des engins dont la sophistication est croissante?

Je l'affirme avec force: les raisons qui, depuis près de dix-neuf ans déjà, nous ont déterminés à promouvoir la professionnalisation de l'armée restent tout aussi contraignantes aujourd'hui, dans toutes les unités où le maniement des engins exige un apprentissage long et précis.

Et il est une autre raison plus morale, moins technique, mais tout aussi déterminante qu'il faut bien prendre en compte.

Cette raison, c'est l'allergie de notre jeunesse au service militaire. Quel parlementaire n'en mesure la gravité dans le courrier qu'il reçoit ou les permanences sociales qu'il tient? Vérité vraie il y a dix-neuf ans et plus vraie encore chaque jour.

Quel citoyen n'en est conscient, lorsqu'il constate à rebours le succès et l'attraction de la coopération technique dans les pays en voie de développement? Quel officier n'en juge l'ampleur lorsqu'il constate les manquements à l'appel au sein de nos forces armées casernées en RFA, lorsque devant leur ampleur, il est obligé de fermer les yeux et de garder ouvertes les portes du cantonnement pour le retour des manquants?

Carence de cette pédagogie de la sécurité que je dénonçais tout à l'heure? Cela me paraît évident. Mesurons-en les conséquences sans passion, sans parti pris.

Un trou est ouvert dans le dispositif occidental de défense et nous avons notre part de responsabilité; elle n'est certes pas entière, bien entendu, dans cette brèche.

C'est une vérité d'expérience que la dissuasion n'est pas seulement nucléaire: toute la puissance de feu de l'URSS, aujourd'hui, ne peut réduire la résistance populaire de l'Afghanistan.

Dans les pays comme le nôtre, dont le seul souci est défensif, nous n'avons d'arsenal dissuasif que dans notre propre volonté et dans la volonté populaire. Il nous appartient de susciter cette volonté populaire autrement que nous ne l'avons fait jusqu'à présent. Aussi, je réclame la mise en place d'une structure souple, adaptée au terrain autant qu'à l'environnement humain, de sorte que la défense du territoire puisse être assurée dans toute sa profondeur. La formule permettrait aussi de retenir sur le sol national les miliciens qui seraient entraînés à la protection des endroits stratégiques et ouvrages d'art, à la défense des infrastructures routière, aérienne, portuaire, fluviale et nucléaire.

Quant à l'armée de métier, les échecs relatifs portés à son bilan sont loin d'être définitifs, sont loin d'être réels.

Pendant la mission que je viens d'effectuer aux Etats-Unis, j'ai visité un croiseur de conception ultra-moderne. Cinq cents personnes passent des semaines dans les flancs du bâtiment, moins de 8 p.c. sont des hommes sans qualification. Au contraire, la plupart des membres de l'équipage ont une qualification qu'ils pourraient valoriser dans toute entreprise privée. S'ils font choix de l'armée, c'est sans doute parce que l'attachement aux libertés et aux valeurs morales reste aux Etats-Unis une motivation profonde, mais aussi parce que le service de la nation mérite à ceux qui l'acceptent un statut pécuniaire et social véritablement très honorable.

Pour moi, à la vue de cette unité dont 92 p.c. sont des techniciens, l'armée ne peut être opérationnelle qu'avec des hommes de métier.

J'en arrive par cette observation au dernier chapitre du problème de notre défense: le problème budgétaire.

Je sais qu'il serait illusoire de chercher à dissocier la détérioration des relations internationales des perturbations qui affectent les échanges économiques. Or, si ces perturbations sont durement ressenties par notre pays, celui-ci voit simultanément croître la charge budgétaire de sa défense. Je le répète donc, et je l'ai toujours dit, lorsqu'on fait choix d'une armée de métier, les sacrifices sont inévitables.

On peut dire du dispositif de défense ce que les amateurs de musique disent de leur chaîne stéréophonique: l'ensemble ne vaut que ce vaut le maillon le plus faible.

Je disais tantôt que l'armée de métier, et l'armée moderne plus que toute autre, nécessite un matériel coûteux. Cela, je l'ai dit dès le départ et, comme je le soulignais, nous y avons consacré 135 milliards d'équipement à prix courant depuis neuf ans.

Une satisfaction que je voudrais souligner, c'est que partant d'une vision globale en matière de dépenses d'investissement, on ne peut, en effet, pas négliger l'impact des compensations économiques ni sous-estimer l'apport technologique de l'exécution en Belgique d'une partie des commandes militaires.

Pour établir plus de clarté, je vous propose de voir l'incidence de l'armée de métier et de l'armée en général, selon les trois structures essentielles dont elle est composée.

Voyons d'abord l'armée de terre qui occupe les effectifs les plus nombreux. Comment peut-on considérer cette force?

Elle a reçu en dotation des chars Léopard de toute première qualité qui sont une arme remarquable.

Les officiers que nous avons rencontrés lors d'un voyage en Allemagne, avec la commission, nous ont montré, au cours d'une séance de tir, l'efficacité de cette arme. Très motivés, ils se sont classés les premiers. Mais chacun sait — les événements de l'Iran l'ont prouvé — que les chars seuls, sans la protection de l'infanterie qui, elle-même, doit être transportée par blindés, sont dangereusement vulnérables.

La commande de VBCI que l'on vient de passer pourra remédier à cette lacune. Toutefois, nous devons déplorer que le matériel blindé existant soit dans un état assez lamentable; il est proprement usé. En cette matière comme en beaucoup d'autres, les sacrifices sont inévitables si nous voulons que ce corps de bataille ne constitue pas un « trou » dans le rideau défensif en Allemagne.

Il est une très grave lacune sur laquelle les chefs, responsables de notre défense, insistent, c'est qu'aujourd'hui, il manque cinq mille jeunes gens pour accompagner ces engins blindés et pour compléter les effectifs auxquels nous avons souscrit.

C'est pourquoi, à cet égard, je voudrais demander non pas au seul ministre de la Défense nationale, mais à tous les membres du gouvernement si, par une rémunération attrayante, la nation ne pourrait engager à son service 5 000 jeunes techniciens qui seraient motivés pour la défendre. Ce qui lui en coûterait par cette opération excéderait-il de beaucoup ce que coûtent les indemnités de chômage?

L'avantage serait à la fois de mettre au travail, pour une mission utile, des hommes qui, aujourd'hui, sont non motivés comme le sont souvent les chômeurs désabusés. Ils seraient de la sorte recyclés et préparés à conduire des engins techniques. Ils disposeraient donc, au sortir d'un engagement à court terme, d'une connaissance et d'un brevet de capacité technique non négligeables.

Toutefois, pour pallier la disparité qui existe aujourd'hui dans les forces de l'Otan concernant les chars qui sont de 1 à 5, il y aurait lieu d'envisager, d'une façon claire et rapide, la nécessité de la mise en œuvre du programme d'aérobilisation.

De quoi s'agit-il ?

Comme vous le savez, les hélicoptères de combat ont une souplesse tactique extraordinaire.

Si nous disposions des cent hélicoptères prévus, nous pourrions pallier la faiblesse de notre rideau défensif face aux chars ennemis.

En effet, par ce nouveau programme, chaque hélicoptère disposant d'une fusée à tête chercheuse, pourrait, par ce moyen technique approprié, détruire un char une fois sur deux. Ceci renforcerait d'une façon non négligeable notre corps de bataille.

Officiers, sous-officiers et hommes de troupe ont pu préserver un moral pourtant soumis à rude épreuve, grâce à ce nouvel apport très efficient et défensif. Il aurait aussi un avantage, celui de pouvoir transporter les blessés et de pouvoir également servir de moyen de repérage, en un mot, c'est une arme nouvelle qui pourrait être assez rapidement mise à notre disposition et ne coûterait que la somme de 5 milliards.

Vu toutes les dépenses déjà consenties, il me semble que lorsque l'état-major insiste pour que l'on se décide à ce sujet, il a parfaitement raison et qu'il faut dès lors se rendre à ses arguments.

J'en voudrais également ajouter que dans les temps qui viennent, une deuxième priorité doit être envisagée. Il s'agit du renouvellement du matériel de l'artillerie.

Dans ce domaine, pouvons-nous supporter que le déséquilibre entre les forces de l'Otan soit du simple au quadruple et ce, bien entendu, au profit du Pacte de Varsovie ?

Les nouveaux obusiers seront, je le sais, coûteux mais ils doubleront leur portée et seront bien plus efficaces que l'artillerie d'aujourd'hui.

Voilà ce que j'estime devoir dire des forces terrestres.

Dans le chapitre budgétaire, prend évidemment place le développement dû à l'approvisionnement en carburant de nos forces.

La presse a rendu compte, avec un soin dont je la félicite, de notre plan d'approvisionnement mais, à cet égard — c'est le chapitre par lequel je terminerai —, il affecte tant la force terrestre que les deux autres forces. Voyons maintenant le problème de notre aviation.

Que devons-nous noter ? Après une visite aux Etats-Unis et ayant entendu les chefs de l'ensemble des forces armées atlantiques, elle est excellente. Jusqu'ici le moral des pilotes est parfait, l'encadrement est de choix, et l'on peut dire que c'est une des fractions de notre armée qui est vraiment idéale. Là aussi l'armée de métier a fait son œuvre, puisqu'il y a 15 000 hommes et techniciens de métier qui en font la structure, 3 500 miliciens assurent la garde des aérodromes et les fonctions subalternes. Toute augmentation de service militaire dans le cadre de cette force ne servirait donc à rien.

Il y a deux points noirs, c'est qu'après s'être payé des avions au départ d'une commande de trente milliards à prix courant, on reste dans l'indécision quant au renouvellement des installations de détection-radar et de fusées, qui coûteraient au maximum un milliard et qui aujourd'hui compromettent dangereusement la détection des fusées et l'approche des aérodromes. Il arrive que des économies soient plus lourdes que les dépenses qu'elles prétendent éviter !

Il y a évidemment dans le domaine de l'aviation la question du carburant qui, plus que dans toute autre arme, joue. Notre force aérienne est, jusqu'aujourd'hui, à ce point excellente qu'elle s'est classée première dans les exercices de l'Otan, il y a deux ans.

Toutefois, notre force aérienne ne pourrait maintenir au sein de l'Alliance atlantique son sens de la compétition et de l'émulation qui justifie l'excellence des résultats que ses pilotes y collectionnent, sans accorder à chacun de ceux-ci la possibilité de voler 240 heures par an. Les responsables accepteraient toutefois 200 heures minimum. Dans ce domaine, il y a une question morale et de responsabilité, puisqu'il y va de la sécurité et de la vie des pilotes.

Loin de satisfaire à cette exigence, notre aviation militaire a dû se résigner à 150 heures, mais le renchérissement constant des produits pétroliers risque de faire tomber à près de 100 heures par an le temps de vol qui sera laissé à nos pilotes.

En prendrons-nous la responsabilité ? Une réflexion s'impose, elle est lourde de conséquences. Il faut aussi penser que chaque appareil

représente une véritable fortune et que, pour une somme approximative de 600 millions, on met en cause l'ensemble du problème de l'aviation.

C'est une situation analogue qui est dénoncée dans les milieux de la marine. Le déficit s'élève, après compressions multiples, à 262 millions soit 100 pour le carburant, 110 pour le personnel civil dépendant du commandement logistique et 52 pour les contrats étrangers et d'entretien.

Il importe d'examiner les conséquences de ce déficit : le programme d'exercice de la flotte sera ramené à environ 28 jours par bateau, soit à 24 p.c. des normes de l'Otan.

La frégate *Westdiep* devra être retirée du *Standing Naval Force Atlantic* à partir de la semaine prochaine, si l'on n'y remédie.

Notre force navale ne pourra plus participer aux manœuvres de l'Otan.

La flotte presque au complet sera immobilisée à partir du 1^{er} mai.

Les carences de l'entretien mettront en péril un capital de plusieurs milliards.

Ce serait d'autant plus regrettable que, lorsque nous avons été, mes amis de l'UEO et moi-même, reçus par l'amiral Tran, commandant en chef des forces de l'Atlantique, homme impressionnant par son bon sens et sa maturité, il nous a dit toute l'estime qu'il avait pour notre force navale dont les frégates, de construction purement belge, sont, à son avis, remarquables. Il a étendu cet éloge à l'ensemble du personnel et aux équipages en nous signalant, au cours d'un entretien particulier, combien l'enthousiasme et les capacités de nos marins avaient été remarqués.

Mais il est temps de conclure.

Je crois profondément que la professionnalisation était inévitable et que tout rêve de retour au service de dix-huit mois serait d'une part, inutile — sauf à la force terrestre peut-être — et, d'autre part, que personne, dans aucun parti — restons réalistes — ne voudrait le proposer.

Il est, à mon avis, impérieux, comme je l'ai expliqué, de combler les vides dans les différentes armes.

Je crois également qu'après avoir dépensé toutes les sommes nécessaires à la mise en œuvre de notre armée, il serait véritablement ridicule de ne pas faire figurer dans un budget de 82 milliards, un milliard supplémentaire qui serait mis à la disposition de nos troupes et de nos différentes armes pour lesquelles ils sont ce que le sang est à la vie des hommes.

Le rôle que nous avons à jouer est modeste, mais nous devons le remplir, puisque nous nous y sommes engagés.

La tradition nationale de la Belgique est avant tout pacifique, mais elle est aussi d'honneur.

Aussi, je vous invite, quoi qu'il en coûte, à respecter notre parole et surtout notre signature.

Si au contraire, revenant à plus de raison, le gouvernement se décide à assumer la charge fondamentale et sa mission inaliénable, il trouvera pour le soutenir et pour l'aider, tous les partis responsables, j'en suis convaincu. Le nôtre s'est honoré en proposant la semaine dernière la conclusion d'un pacte national qui soustrait de l'affrontement électoral et de la tentation démagogique, notre politique de défense nationale.

Telle est la proposition positive et constructive sur laquelle je suis heureux et fier de conclure ce discours. (*Applaudissements sur les bancs libéraux et sur divers autres bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Dewulf.

De heer M. Dewulf. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, wat de weerbaarheid en efficiëntie van het leger betekent voor de burger is een essentieel bestanddeel van de parlementaire democratie.

De CVP verheugt zich dan ook over dit begrotingsdebat dat gesitueerd is in een nationaal economisch uiterst moeilijke en internationaal gespannen context. Wij wensen dat dit debat klaar, diepgaand en verantwoordelijk moge verlopen en wij hopen tot die sfeer bij te dragen. Leger en defensie zijn slechts instrumenten in dienst van veiligheid en vrede, dit wil zeggen, van onze vreedzame en vredeschepende plaats in de internationale gemeenschap.

Mij werd gevraagd onze defensiebegroting en defensiepolitiek vooral te situeren in het kader van ons veiligheids- en vredesbeleid in de wereld van vandaag: een technisch hoogst gesofisticeerde wereld, waarin kernenergie en elektronica tot de militaire wereld zijn gaan behoren, zoals zij onze burgerlijke samenleving in belangrijke mate domineren. Het zijn grotendeels ook deze technische verworvenheden

die de onderlinge afhankelijkheid, de interdependentie in het vredes- en veiligheidsproces onomkeerbaar hebben gemaakt.

Zo zijn de twee pijlers van ons defensiebeleid enerzijds de afschrikking — ook de nucleaire — geworden en anderzijds de ontspanning, de détente, waarbij wapenbeheersing wordt nagestreefd en ontwapening wordt beoogd.

Maar ontspanning en détente zijn slechts mogelijk indien de afschrikking en de defensie bestaan, dit wil zeggen, geloofwaardig zijn. Nationaal kunnen zij dat niet zijn, evenmin als het vredesbeleid nog uitsluitend nationaal kan worden gevoerd. Daarom, en meer dan voorheen, opteren wij voor een stelsel van collectieve veiligheid en verdediging.

Deze optie heeft enkele maanden geleden geleid tot een belangwekkend debat, toen ook België zich moest uitspreken over de aanmaak en de opstelling van nucleaire lange-afstandsraketten, met de vrees van sommigen dat wij ons steeds hopelozier gingen vastzetten in de kringloop van de nucleaire escalatie en dat wij de bewapeningswedloop als een barricade tegen de wil tot ontspanning en détente opwierpen.

Te dier gelegenheid, Mijnheer de Minister, heeft de CVP haar standpunt inzake veiligheid en ontwapening in alle duidelijkheid vertolkt.

« Het hoofdoel van ons beleid bestaat erin te streven naar een vermindering van de wapensterkte en naar ontwapening en ontspanning die tot een blijvende wereldvrede kunnen leiden.

Een voorwaarde om dit doel te bereiken is het behoud van een globaal en wezenlijk militair evenwicht tussen de Navo-landen en de landen van het Warschau-pact.

Onze verdediging is in hoofdzaak gebaseerd op een « evenwicht in de afschrikking ». Welnu, de modernisering van de Russische kernwapens verwekt een groeiend en gevaarlijk onevenwicht ten nadele van de Navo-landen.

Vermits wij de vorming van een eigen Europese kernmacht afwijzen, vormt de Amerikaanse nucleaire waarborg de hoeksteen van onze verdediging. »

De CVP aanvaardde dan ook de voorgestelde modernisering maar bond deze aan twee andere beslissingen. Ten eerste dat de Navo onmiddellijk een aantal voorstellen voor een evenwichtige wapenvermindering formuleert met precieze gegevens inzake *timing* en tevens de politieke bereidheid laat blijken om onmiddellijk hierover te onderhandelen, liefst in het kader van Salt-III. Dat wil zeggen met de medezeggenschap van Europa. Ten tweede, dat ingeval er bij deze onderhandelingen voldoende vorderingen worden geboekt, de vermindering en de ontplooiing van de nieuwe kernwapens zullen worden vertraagd of beperkt.

Enkele dagen nadien heeft de Belgische regering haar beslissing genomen. Ik meen, in dezelfde geest, dat wil zeggen gestoeld op het behoud van de Navo-solidariteit en op het gezamenlijk karakter van beslissingen van de Navo aangaande de dialoog met het Oosten en de veiligheidsproblemen. De beslissing van de Belgische regering hield een aantal concrete ontwapenings- en wapenbeheersingsinitiatieven in, volledig in de lijn — dit mag door een CVP-woordvoerder wel worden onderstreept — van het actief Belgisch vredesbeleid dat voor al sinds 1967 onder minister Harmel en sindsdien door zijn opvolgers creatief en geduldig werd gevoerd.

Ook mag worden gezegd dat de grote operationele initiatieven inzake wapenbeheersing als zovele Navo-initiatieven kunnen worden gekenmerkt. De grote Salt-oefeningen, de MBFR en de CBM zijn westerse initiatieven. Ook de opzet tot het houden van een conferentie voor Europese Samenwerking en Veiligheid hebben wij, in aanzienlijke mate, verruimd om er een coherent instrument van détente en samenwerking in Europa van te maken.

Ook nu, en in de lijn van de Belgische regeringsbeslissing van 12 december heeft de Navo-Raad in zijn communiqué van 14 december verschillende voorstellen uitgewerkt. Ik noem er vier. Het eenzijdig terugtrekken van 1 000 kernkoppen. Het weer op dreef brengen van de MBFR-onderhandelingen te Wenen met zeer precieze voorstellen. Een dringende bespreking over nieuwe vertrouwensmaatregelen binnen het raam van de Helsinki-besluiten en zelfs de voorbereiding van een nieuwe conferentie over de ontwapening in Europa.

De Verenigde Staten, met de instemming en de aanmoediging van de Navo-partners, hebben aan de Sovjetunie een aanbod gedaan voor een onmiddellijk gesprek over de kwestieuze lange afstandsraketten.

Ik heb begrepen uit de interpellatie van de heer Wyninckx, die hier op 21 februari jongstleden heeft plaatsgehad, en het antwoord van minister Simonet, dat al deze initiatieven werden genomen en in uitvoering zijn en dat de Belgische diplomatie hierin een actieve en waakzame rol speelt. Al deze initiatieven werden genomen niettegen-

staande de zorgwekkende en onaanvaardbare handelingen van de Sovjetunie, die brutaal in strijd zijn met de slotakte van Helsinki en het Handvest van de Verenigde Naties, zoals de verbanning van Sacharov, zoals de militaire inval in Afghanistan. Er rijzen enorme twijfels over de wil tot détente van de zijde van Sovjetunie. Uit dit alles moge blijken dat wij, Westerse landen, inzake détente de bereidheid tot onderhandelen tot het uiterste trachten te drijven. De voorbereiding van de toetsingsconferentie te Madrid hebben wij zelfs nu bonafide aangevat. Dat de Sovjetunie de slotakte inzake de mensenrechten heeft geschonden met de dramatische verbanning van Nobelprijswinnaar Sacharov of door de — militaire — inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van Afghanistan, zal onvermijdelijk zwaar wegen op deze conferentie en haar voorbereiding, maar het is voor ons geen reden om niet naar Madrid te gaan. Het is ons recht het wangedrag van de Sovjetunie aan te klagen. Niemand echter wenst voorsnood de Sovjetunie te isoleren en niemand van Navo-zijde wil de dialoog over de wapenbeheersing afbreken, ook niet de belangrijke Salt III-dialoog, die moet worden voortgezet. Wel zal zeer binnenkort, Mijnheer de Minister, de vraag moeten worden beantwoord of wij ingevolge de Sovjethouding niet ons standpunt inzake de opschorting van de lange afstandsraketten zullen moeten herzien.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, deze gebeurtenissen en de houding van de Sovjetunie nopen ons tot een grondige bezinning over de inhoud die wij kunnen geven aan de détente. Herhaaldelijk reeds werd erop gewezen dat wij ons ter zake misschien wel illusies hebben gevormd. Het détente-begrip heeft inderdaad van Russische zijde niet dezelfde inhoud als bij ons. Sommigen dachten dat wij van dialoog naar coöperatie zouden gaan, misschien zelfs naar convergentie, naar een soort opening naar een socialisme met menselijk gelaat. Deze ontspanning is niet die van de URSS die zowel ideologisch als economisch niets van haar agressiviteit prijs schijnt te hebben gegeven en de hele détente-oefening blijkt te beperken tot het vermijden van een kernoorlog, terwijl zij haar machtspolitiek met alle middelen, zelfs militaire, verder doorzet.

De Sovjetunie dwingt ons tot een nieuwe bezinning over onze veiligheid en defensie. Nadat zij een status-quo in Europa had verworven, heeft zij rechtstreeks of onrechtstreeks aan penetratie gedaan in Afrika. Zij is nu brutaal en militair doorgedrongen in Afghanistan, een gebied in volle nationale en regionale opbouw, een gebied dat daarenboven van vitaal belang is voor de economische toekomst van de wereld.

Zo rijzen voor u, Mijnheer de Minister van Defensie, en voor uw collega, de minister van Buitenlandse Zaken, in het internationale kader van vandaag ook enkele vragen betreffende de Navo. Is de veiligheid van de westerse landen ook functie van het evenwicht in andere strategische gebieden in de wereld? Is de veiligheid ondeelbaar? Is er een interdependentie tussen de regio's, wanneer het gaat om de veiligheid? Is er, in één woord, een globaliteit in onze veiligheidsbepaalingen?

Wat er ook van zij, uit de jongste crisis blijkt de noodzakelijkheid van een grote solidariteit en een grote cohesie. Beide alleen kunnen de geloofwaardigheid van de Alliantie politiek en militair schragen.

Men heeft mij gevraagd enkele woorden te zeggen over de rol van Europa in het kader van het Atlantisch partnership. Zo heb ik al onmiddellijk gezegd in welke geest dit gesprek moet worden opgebouwd. Een politiek verenigd Europa waarin de defensie vanzelfsprekend zal zijn ingebouwd, is om allerlei redenen nog niet voor morgen. In de Europese Gemeenschap is er wel, dank zij de samenwerking op het gebied van het buitenlands beleid, steeds meer gemeenschappelijk optreden naar buiten. De procedures voor overleg zijn goed vastgelegd en goed ingeburgerd. Ik veronderstel dat steeds meer problemen van veiligheid en dus ook van defensie zullen worden opgeroepen ter gelegenheid van dit overleg. Een schoolvoorbeeld daarvan is de Conferentie van Helsinki geweest en wordt nu de toetsingsconferentie te Madrid. Vanzelfsprekend heeft de ontwikkeling van de internationale toestand ook wel de politieke samenwerking van de Europese ministers in de hand gewerkt. Tenslotte zal ook de druk van het Europese Parlement die beweging versnellen.

Mijnheer de Minister, terloops nog een aspect waarover u misschien persoonlijk wat meer zou kunnen zeggen. Mede rekening houdend met de huidige economische conjunctuur, rijst de vraag of Europese standaardisatie van de bewapening en gemeenschappelijke projecten niet kunnen leiden tot een zekere besparing of in elk geval tot een betere aanwending van de financiële middelen. Over Europa nog een laatste bedenking. Europa moet er zich voor hoeden een weg te bewandelen waarbij het zich zou afscheiden van of opstellen tegen de Verenigde Staten van Amerika.

Ons defensiebeleid is zowel voor de conventionele als voor de nucleaire bescherming onlosmakelijk verbonden aan dat van de Ver-

enigde Staten van Amerika. De goede weg voor het gesprek met de Verenigde Staten is en blijft een Europees partnership binnen de Alliantie.

Dit is vooral belangrijk na het aanbod van de Verenigde Staten van Amerika inzake de onmiddellijke onderhandelingen over de langeafstandsraketten, vermits een gedeelte daarvan per definitie op Europees grondgebied zal worden opgesteld.

Wij hebben al bekomen dat een speciale consultatieve groep ingesteld omstreeks 20 januari zal worden betrokken bij deze onderhandelingen en dus bij het Salt 3-gebeuren.

Ik moet hier niet terugkomen op het grote belang dat wij, Europese landen, betrokken zouden zijn bij de SALT 3-besprekingen om te vermijden dat het beleid inzake de kernwapens opgesteld in Europa, zou worden losgekoppeld van dit der strategische wapens. Men herinnert zich deze fundamentele optie uit het vorige debat.

Ik ga daar niet verder op in. Belangrijk is nu dat Europa de medezeggenschap die het krijgt bij de start van de Salt 3-onderhandelingen waarmaakt.

Mijnheer de Minister, dit waren een paar beschouwingen die, het defensiedebat plaatsnemen in het algemeen veiligheids- en vredesoverleg.

Ik wil alleen nog even verder ingaan op de rol van de burgers. De weerbaarheid en de veiligheid zouden ook een eerste zorg moeten zijn voor onze landgenoten. Wat kunnen wij doen om het gesprek met de burgers beter te organiseren, en vooral ook het gesprek met de jongeren? Het zijn tenslotte jonge burgers die als vrijwilliger of als milicien geroepen worden om 's lands weerbaarheid te vertalen in concrete veiligheidsinstrumenten.

Volgens ons, en ook anderen zullen het zeggen, zou het goed zijn indien u uw oor te luisteren legde bij die jonge mensen en door één of ander systeem van consultatie, hoorzittingen of een onderzoekscommissie naging hoe de jeugd van vandaag oordeelt over de vraag vrijwilligers, beroepsleger of een andere vorm van bijdragen tot de verdediging van het land.

In elk geval schenkt de CVP u vertrouwen, ook in de diplomatieke en veiligheidsaspecten van uw defensiebeleid. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, nous examinons aujourd'hui le budget de la « Défense nationale » mais peut-on encore parler de défense « nationale », quand les choix militaires, qu'ils concernent les équipements, les directives opérationnelles, la croissance des dépenses, la stratégie militaire et même, en cas de conflit, la décision d'utiliser certaines armes, échappent tout à fait à la Nation et passent de plus en plus à des niveaux souvent incontrôlables, voire incontrôlés ou réservés à un petit nombre d'initiés?

La stratégie qui nous est proposée dans ce cadre et au travers de ce budget est, finalement, une stratégie simpliste; c'est la course aux armements, ni plus ni moins. Retournez dans tous les sens les déclarations de l'Otan, retournez dans tous les sens les justifications que les ministres ont apportées en faveur de la participation de la Belgique à l'acquisition et à l'installation des missiles Pershing II, retournez dans tous les sens les déclarations justifiant l'achat des véhicules blindés. L'argumentation est tellement sommaire que c'en est navrant. Ce serait ridicule s'il ne s'agissait d'armes capables de détruire massivement des vies d'hommes, de femmes, d'enfants.

Il suffit pour s'en convaincre de lire le rapport parfaitement fidèle des travaux en commission. Dans son exposé introductif, le ministre déclare:

« L'URSS a mis quelques heures en 1968 pour atteindre Prague et quelques heures aussi en 1979 pour prendre Kaboul... Si nous ne réagissons pas, l'URSS risque, quand elle le désirera, de ne mettre que quelques jours pour atteindre la mer du Nord. »

Il y a donc les méchants; nous sommes les bons. Les événements tragiques et douloureux du monde, qu'ils se passent en Iran, en Afghanistan, au Cambodge ou ailleurs, ne sont pas analysés dans toutes leurs composantes historiques, sociales, économiques et humaines; ils sont ramenés à un méchant unique qui est désigné — le ministre le cite nommément — et nous, les bons, ne faisons que « rétablir un équilibre ».

C'est un peu court comme analyse, c'est même beaucoup trop court. Ne croyez surtout pas que je vais faire l'apologie des régimes totalitaires ou peu démocratiques. Non, c'est sur notre stratégie qu'il nous faut aujourd'hui réfléchir. Sinon, quand le ferions-nous?

Réduire au seul aspect des armes les rapports de forces mondiaux, c'est d'avance accepter la guerre. Or, notre seul objectif doit être la paix, et j'entends bien que cela signifie plus que l'absence de guerre.

Un objectif de paix, c'est aussi un objectif de justice, de démocratie; c'est surtout accepter les autres pays, tenter de les comprendre, nouer d'autres relations que les rapports de force commerciaux ou militaires.

L'escalade des armes telle que nous la vivons en Belgique, de contrat du siècle en VBCI en passant par les missiles nucléaires ou les bases de l'Otan, n'est certes pas un bon signe, car, jamais, l'accumulation d'armes n'a mené à la paix vraie. C'est peut-être une non-guerre, dans la peur, et pour combien de temps? Et pour quelle issue si la guerre survient? Je n'irai pas chercher loin la réponse: seulement dans l'avis de l'Inspecteur général de la Protection civile: « Quelle serait la situation en cas d'attaque aérienne-surprise et générale, même non atomique? »

« Les centres de décisions, portuaires, administratifs et industriels ainsi que les nœuds de communications routiers, ferroviaires, fluviaux et téléphonique seraient rasés. Les moyens de secours qui, par hasard, auraient échappé aux bombes seraient submergés. Les hôpitaux subsistants seraient envahis et ne pourraient œuvrer utilement, notamment faute de personnel. Les incendies feraient rage dans toutes les agglomérations. »

En un délai qu'on estime à moins de 24 heures, la Belgique serait rayée de la carte politique, économique et tout simplement humaine.

Notre armée, principalement stationnée en Allemagne, serait, certes, engagée mais sans doute moins touchée que la population qu'elle est chargée de défendre. Or, après un tel coup asséné sur ses arrières, on peut douter de sa volonté de combattre ou, pire, de la justification même d'un combat. »

Or, si nous entendons beaucoup parler de missiles ou de chars, de précision ou de puissance d'ogives nucléaires, c'est-à-dire de guerre, jamais nous n'entendons nos ministres nous parler de paix, de ce qu'ils font ou ont fait pour la paix.

M. Desmarests, Vice-Premier Ministre et Ministre de la Défense nationale. — Ce n'est pas vrai. J'ai déjà évoqué la paix en terminant mon exposé tout à l'heure. Il s'agit de savoir comment on veut l'atteindre, par des discours larmoyants ou en étant efficace.

M. de Wasseige. — Vous l'affirmez vous-même: « Le ministre de la Défense nationale n'influence pas la situation politique internationale. » C'est la première phrase de votre intervention.

M. Desmarests, Vice-Premier Ministre et Ministre de la Défense nationale. — Je suis modeste!

M. de Wasseige. — Peut-être, mais alors, ou bien vous ne croyez pas à votre responsabilité, ou bien vous acceptez la guerre comme inéluctable et, finalement, vous refusez la paix.

M. M. Toussaint. — Pas du tout! Pourquoi n'essayez-vous pas de nous faire entendre au-delà du Rideau de fer, Monsieur de Wasseige? Ne serait-ce pas plus utile? Ici vous prêchez des convertis. Tout le monde veut la paix. Nous craignons seulement que l'on nous fasse la guerre.

M. de Wasseige. — Montrons-le!

M. M. Toussaint. — Nous le montrons tous les jours. Si vous dites le contraire, vous vous faites le porte-parole de la propagande soviétique, c'est clair.

M. de Wasseige. — Pas du tout.

De heer Jorissen. — Wij hebben genoeg van de Sovjet-verdedigers. Als ze hier morgen binnenvallen zal u anders spreken. (*Mevr. Nauwelaerts lacht.*)

M. de Wasseige. — Le budget de la Défense nationale est en augmentation constante: il a doublé en six ans, de 1974 à 1980, et les engagements décidés au cours des dernières années rendront la continuation de sa croissance inévitable à l'avenir.

Il suffit encore de reprendre certains chiffres. Je sais, Monsieur le Ministre, que vous mettez en doute les statistiques que l'Otan publie.

En 1968, la part du produit national brut consacrée aux dépenses militaires était, en Belgique, la plus faible de tous les pays de l'Otan. Aujourd'hui, nous comptons parmi les plus forts. Le rapport de l'écart entre la Belgique et la Grande-Bretagne, qui était de 1 à 2, est passé de 1 à 1,3, et celui de l'écart avec les USA, qui était de 1 à 3,3, est passé de 1 à 1,4.

Cette situation s'aggrave quand on connaît l'importance du commerce des armes, licite ou illicite, dont l'industrie belge est la source et la Belgique une plaque tournante. C'est un sujet qu'il faudra bien aborder un jour dans la clarté et non dans l'ombre des secrets militaires.

Beaucoup de dépenses engagées aux cours des dernières années ont vu leurs chiffres initiaux augmenter. Le programme F16, dont vous avez parlé tout à l'heure, devait coûter 30 milliards et en est à 51 milliards. Vous prévoyez qu'il faudra encore engager 10 milliards supplémentaires. Les véhicules blindés d'infanterie devaient coûter 24 milliards. Le budget de 1980 prévoit un engagement supplémentaire de 2 milliards.

On peut se demander s'il existe une autre voie que de suivre l'escalade des armements imposés ou décidés par une collusion de forces politiques ou d'intérêts économiques privés. Aujourd'hui, vous nous affirmez que la seule voie de défense de nos libertés passe par la course aux armements.

L'Europe accepte cette situation et la Belgique aussi. Vous disposez de peu d'analyses politiques de la situation mondiale et nous restons passifs. Or n'appartient-il pas à des pays comme la Belgique, par exemple, à saisir toutes les occasions de paix, à les provoquer?

Ces occasions ne manquent cependant pas. Nous aurions pu marquer des points pour la paix en ne nous engageant pas dans le programme des missiles. Vous avez plaidé le contraire et vous vous en réjouissez.

Les pays qui font partie du pacte de Varsovie ne sont pas tous militaristes ni totalitaires, loin de là. Mais quels contacts avons-nous avec eux ou certains d'entre eux qui pourtant réduisent leurs dépenses militaires?

Quel rôle jouons-nous dans l'Otan pour formuler des propositions concrètes de désarmement ou de désescalade? Quel rôle jouons-nous dans l'Europe, pour qu'elle définisse une politique mondiale de paix alors que son influence commerciale, industrielle et même culturelle ou morale est importante? Quel rôle joue-t-elle vis-à-vis de ses partenaires, quel rôle joue-t-elle dans le monde?

Vous avez affirmé que le risque pouvait être grand si l'URSS faisait un complexe d'isolement. C'est sans doute profondément vrai. Quand on accule quelqu'un ou un pays à l'isolement, ou quand on le laisse s'isoler, l'issue finale est connue et certaine: il vous saute dessus tôt ou tard. Quelle autre solution aurait-il d'ailleurs. La course aux armements, le boycott des Jeux de Moscou et l'arrêt des livraisons de blé, risquent de provoquer cet isolement.

M. M. Toussaint. — Vous finirez pas dire que la Belgique a attaqué l'Afghanistan, au train où vous allez! Si vous glissez encore un peu, vous y arriverez! Je vous conseille de vous cramponner à la rampe!

M. de Wasseige. — Vous pourriez peut-être bien y arriver aussi par une autre voie.

Je ne dis pas qu'il faut abandonner nos armes mais je crois qu'il faut cesser l'escalade ruineuse pour la paix, ruineuse pour notre pays.

Nous voilà en pleine crise de notre système économique, les finances publiques sont, nous le savons, sollicitées de toutes parts, et face à toutes ces charges — ce n'est pas le moment d'en discuter — vous nous présentez, Monsieur le Ministre, un budget en augmentation de 5,8 p.c. par rapport à celui de l'an dernier. Et vous nous dites encore que ce budget sera insuffisant d'au moins un milliard, peut-être même plus, pour les carburants.

A ce sujet, on peut lire dans le rapport que vous avez plaidé contre l'amendement qui prévoyait l'augmentation de ce poste de un milliard de francs. Vous avez aussi plaidé, cela va de soi, contre l'amendement tendant à réduire certaines dépenses notamment en postposant la commande des véhicules blindés d'infanterie, ce qui vous aurait peut-être débarrassé d'un cadeau empoisonné que vous avez trouvé à votre arrivée au département.

Mais il faut que les choses soient claires: ou bien il faudra ce milliard supplémentaire, mais il faudrait le dire maintenant. Il faut que nous puissions nous prononcer clairement sur le point de savoir si le budget de la Défense nationale doit être augmenté de un milliard de francs supplémentaires. Ou bien alors, il ne le faudra pas. Mais vous devez nous dire clairement où vous trouverez les économies et vous devez vous engager à ne pas demander des crédits supplémentaires dans quelques mois, ce qui serait la négation de nos discussions et de notre vote.

La meilleure défense n'est-elle pas d'abord d'avoir confiance en soi? Or, cette confiance, je crains bien que votre gouvernement soit occupé à la détruire. Vous croyez peut-être la rétablir par la peur de l'adversaire potentiel. Déjà, la revue militaire *Vox* nous montre en

première page la photo d'un tankiste russe ou cette légende en dessous de deux bateaux presque identiques: «L'un apporte la menace russe et l'autre l'aide américaine». Je crois qu'en faisant cela, vous trompez l'opinion.

Les généraux à la retraite vont plus loin encore. Que disent-ils? Ils nous posent le dilemme: augmenter les crédits militaires ou bien prolonger le service militaire. C'est un faux dilemme. En effet, ce n'est pas l'allongement du service militaire qui permettra de payer l'essence et le gasoil pour les véhicules des forces armées.

Dans le même temps, vous nous dites que le plan de professionnalisation de l'armée est un échec relatif. C'est sans doute vrai, mais il vaut mieux en être conscient afin de prendre les mesures qui s'imposent. «Professionnalisation» me semble d'ailleurs un grand mot. En réalité, ne se trouve-t-on pas plutôt devant deux sortes de miliciens: ceux qui font dix mois de service, qui sont mal payés et corvéables; ceux qui font vingt-quatre mois, qui sont bien payés, ont des prestations réglementées à quarante heures par semaine, ou peut-être moins et jouissent de congés de récupération, — à peine sont-ils peut-être encore des soldats?

Qu'il faille une réforme profonde, une révision de la professionnalisation, c'est certain. Il conviendrait également de revoir les conditions financières prévues pour les miliciens. Mais il faudrait surtout travailler à ce qu'une autre mentalité règne dans l'armée. Finalement, la conception qu'une société se fait de son armée est peut-être un signe de sa santé. Lorsque cette société paie des mercenaires, c'est qu'elle ne croit plus beaucoup en elle-même.

Ne sommes-nous pas un peu sur cette voie? C'est la question que nous devons nous poser. Nous pourrions nous interroger également sur le projet de société, sur les objectifs qu'on nous propose. Or, ceux-ci semblent limités à une espérance bien maigre, celle que la guerre n'arrivera pas; ce n'est peut-être pas un objectif de paix, cette paix à construire avec les autres pays.

N'est-ce pas là le sens profond de l'appel qu'ont lancé récemment à l'opinion mondiale ces anciens combattants de tous pays, qui connaissent bien les horreurs de la guerre. Ils se sont réunis à Rome en octobre 1979. Je vous lis une partie de leur message:

«Alarmés par les très graves dangers engendrés par la course aux armements, nous, représentants des anciens combattants et victimes de guerre de tous les continents, nous sommes réunis pour la première fois en une rencontre mondiale.

Profondément attachés à la paix et à la sécurité de nos pays respectifs, nous affirmons la nécessité de rompre le processus qui pourrait conduire l'humanité à son auto-destruction.»

N'est-ce pas aussi le sens profond de tant de mouvements de jeunes surtout, qui ne comprennent pas et n'acceptent plus d'être engagés dans une société qui prépare la guerre et respecte si peu les personnes? (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Maes.

De heer Maes. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, na de in recente weken door een paar dozijn al dan niet gepensioneerde opperofficieren, door uw collega, minister Spietels, door uzelf, Mijnheer de Minister, en wellicht nog door anderen afgelegde verklaringen en de commentaren daaromtrent, heb ik zo wat de indruk dat over de stand van zaken betreffende onze landsverdediging het meeste al gezegd is en het huidige debat dan ook ten hoogste als een soort «tweede lezing» kan beschouwd worden. Tenzij men natuurlijk al een debat zou houden, dat trouwens wellicht boeiend zou kunnen zijn, over het spreekrecht, de zwijgplicht of de spreekplicht van hooggeplaatste officieren en, meteen dan ook, ambtenaren. Er valt daar zeker en vast heel wat over te zeggen, maar de vraag is of dat ter gelegenheid van de bespreking van huidige begroting dient te gebeuren.

Ik wil toch onze mening ter zake in één zin samenvatten: in de meeste gevallen hebben voornoemde ambtenaren en officieren zeker een spreekrecht, soms ook een zwijgplicht, doch in bepaalde gevallen ook de plicht de aandacht van de politici en zelfs van de publieke opinie te vestigen op belangrijke tekorten, fouten of misdaden. Het zal wel niet noodzakelijk zijn daarbij naar voorbeelden uit de voorbije recente jaren te verwijzen.

Alleen voegen wij eraan toe dat het onzes inziens niet past de algemene of individuele zuiver politieke verantwoordelijkheid daarbij ter sprake te brengen. Naar onze mening komt deze kwestie nog steeds in eerste instantie aan de parlementsleden toe die op hun beurt dan wel door de kiezers ter verantwoording zullen worden geroepen.

Al de afgelegde verklaringen hebben, wat ons betreft althans, geen verrassingen gebracht, zeker niet wat de algemene toestand van onze strijdkrachten betreft.

De brandstofkwestie heeft alleen de zaken nog maar wat verergerd. Uw voorganger, Mijnheer de Minister, de heer Vanden Boeynants, heeft hier immers jaar na jaar al herhaald dat de politiek die hij inzake onze landsverdediging voerde en alleen maar kon voeren, er een was gebaseerd op de mogelijkheden en niet op de behoeften. Het is een vaststelling, zwaar aan inhoud en waarbij wij wellicht best een minuut stilte zouden bewaren. Het is immers een erkenning met mogelijk bijzonder zware consequenties als het ongeluk wil dat zich ooit nog eens een noodsituatie voordoet. Zij houdt immers de erkenning in van het feit dat wij op dat kritieke ogenblik met slecht voorbereide en slecht uitgeruste strijdkrachten zouden staan en derhalve zich de situatie van mei 1940 zou herhalen.

Degenen onder u, geachte collega's, die bij deze vaststelling van mijnentwege zouden gaan denken dat ik mij ook al heb laten beïnvloeden door de alarmerende uitlatingen van de jongste weken, of door de zogeheten oorlogszuchtige propaganda van een of andere industriële lobby of iets dergelijks, vergissen zich.

Zo men wil kan men de moeite doen mijn uiteenzettingen bij alle begrotingsbesprekingen van de voorbije jaren eens te herlezen en dan zal men vaststellen dat ik steeds hetzelfde gezegd heb, namelijk dat er volgens mij twee goede oplossingen zijn.

1° Ofwel onze strijdkrachten helemaal afschaffen,

2° Ofwel ze behoorlijk uitrusten, maar dan met als consequentie er een heel pak geld meer te moeten aan besteden.

De sedert vele jaren bestaande situatie is mijns inziens zeker uit den boze, want het is een situatie van tussen hangen en wurgen, van halve oplossingen, van het besteden van toch nog altijd heel wat miljarden om een resultaat te bereiken dat vast en zeker op het beslissend ogenblik — als dat zich ooit zou voordoen — toch nog onvoldoende zou blijken te zijn.

Ik voeg daar echter onmiddellijk aan toe dat ik mij er maar al te goed van bewust ben dat een andere politiek niet mogelijk is, omdat onze bevolking daar gewoonweg niet wil van weten.

Het is mogelijk dat de recente gebeurtenissen onder meer in Afghanistan weer ter zake enige verandering — vermoedelijk dan nog bij een relatief beperkt aantal personen — teweeg gebracht hebben. In het algemeen zal het echter nog steeds zo zijn dat een politieke partij die klaar en duidelijk in haar programma zou stellen dat de inspanningen voor de landsverdediging gevoelig zouden moeten verhoogd worden, zowat meteen politieke zelfmoord zou begaan.

Ik voeg er echter eveneens aan toe dat het niemand mag verbazen dat onze bevolking dergelijke houding aanneemt. Het gaat trouwens om een kringloop en het hangt allemaal aan mekaar vast. De eerste en voornaamste voorwaarde voor een goede landsverdediging is immers dat er een vaste wil moet zijn om het land te verdedigen. En omdat deze wil er zou zijn, moet er een voldoende motivering zijn, met andere woorden men moet van zijn land en zijn instellingen houden om het te willen verdedigen. En in het jaar waarin men het 150-jarig bestaan van de Belgische Staat wil vieren, is het beslist het gepaste ogenblik om nog eens te herhalen dat alvast voor een mijns inziens steeds groter wordend deel van de Vlamingen deze motivering er niet is en terecht.

Het is niet het ogenblik om hier langer bij stil te staan. Hoe kan men echter in godsnaam van een bewust Vlaming verwachten dat hij met hart en ziel voor de verdediging van het Belgische vaderland zou ijveren, wanneer hij tot op de dag van vandaag er voortdurend gediscrimineerd wordt en dit hoewel de Vlamingen er steeds de meerderheid uitmaakten? Wie daaraan mag twijfelen mag met mij altijd eens een paar uren in onze hoofdstad rondgaan, het zal hem dan wel duidelijk worden.

Iedereen moet evenwel ook weten dat het niet alleen de bewuste Vlamingen zijn, doch het overgrote deel van de hele bevolking, dat op het ogenblik niet bereid is verstrekkende inspanningen voor de landsverdediging, in welke vorm dan ook, goed te keuren.

Echte burgerzin, in de goede betekenis van dat woord, maar al te lang in een te beperkte betekenis gebruikt, is immers zo goed als onbestaande in dit land. Ook dit is al weer begrijpelijk, immers, in vele zaken stelt de burger vast dat het slechte voorbeeld van boven komt, dat men het staatsgeld verkwt, kortom dat men slecht bestuurt en dit al sedert vele jaren.

Daarom is het altijd alzo geweest dat men in ons land bijvoorbeeld fiscaal incivisme als een soort wettige zelfverdediging beschouwde, maar wij vallen van kwaad in erger. Tot nu toe was het zo dat wie nergens wat kon ontduiken, als een sukkelaar werd beschouwd, en wie kon ontduiken maar het niet deed als een onnozelaar. Nu zijn

wij bijna zover dat ook degenen die nog normaal werken en in eigen land investeren, op zijn zachtst uitgedrukt, als onverstandig worden aangezien.

Onder deze omstandigheden is het haast vanzelfsprekend dat men er niet moet op rekenen bij onze bevolking een bereidheid tot een grotere inspanning voor de landsverdediging te vinden. Maar zelfs hetgeen men wel doet op gebied van aanschaffing van nieuwe uitrusting wordt door een groot deel van onze bevolking aangevochten.

Kan het ook anders? Op enkele maanden tijds zag ik op de Nederlandstalige televisie drie programma's, respectievelijk over de aankoop van de F16, over de aankoop van de gepantserde infanterievoertuigen en over de paraatheid van onze troepen in Duitsland, waaruit als slotsom alleen maar het besluit kon worden getrokken dat onze troepen alles behalve paraat waren, dat het kleine en het grote materiaal over de hele lijn slecht werkte, dat de bevelvoering ook al niet famous was, dat men de soldaten heel wat nutteloze dingen leerde of liet doen enz.

Bovendien leerde deze uitzending aan het publiek dat men zich inzake de aankoop van de vliegtuigen en materiaal had laten bedotten, zowel inzake de technische kwaliteit als inzake de prijs, zowel inzake de economische compensaties als inzake de aanwinst in verfijnde technologie voor onze industrie, terwijl bovendien het geheel nog werd gehuld in een waas van financiële belangen, beïnvloeding van vele leveranciers enz. om het woord schandaal niet te gebruiken.

Anderzijds verschenen in een bekend Vlaams weekblad aan de lopende band gekruide, vrij sensationele, als onthullend bedoelde artikels, eveneens over de bestellingen van landsverdediging, de betwistbare middelen en praktijken die daarbij werden aangewend en de even betwistbare profijt eraan verbonden. Het liep zo de spuigaten uit dat uw voorganger op een gegeven ogenblik klacht indiende tegen dat blad.

Met een « visademke » zaten wij op het proces te wachten, want nu gingen wij het eindelijk allemaal eens weten, zou alles in volle klaarheid uit de doeken worden gedaan en zo waarheid en fantasie gescheiden worden. En dan plots... niets meer, want beide partijen begroeven de strijdbijl en de zaak werd in zekere zin in de doofpot gestopt, maar na enkele weken volgden opnieuw andere onthullende artikels...

Men moet daaraan toevoegen dat vooral in de TV-uitzendingen de zaken aldus werden voorgesteld dat men niet anders kon dan er tenminste rekening mee houden, want er kwamen daar aan het woord bijvoorbeeld Amerikaanse generaals, een belangrijk ambtenaar van het Amerikaans rekenhof, als ik mij niet vergis een directeur van de Philips-fabrieken, — dit meer speciaal inzake de verfijnde technologie — dit alles in verband met de aankoop van de F16, terwijl andere militairen aan het woord gelaten werden inzake de reportage over de paraatheid van onze strijdkrachten in Duitsland.

Nu zijn er slechts twee mogelijkheden: ofwel is al het getoonde, geschreven en vertelde onjuist of tenminste schromelijk overdreven, ofwel is het juist.

Ik kan begrijpen dat men in dit laatste geval beschaamd zwijgt, maar in het tegenovergestelde geval zijn dergelijke, precieze en omvangrijke rechtzettingen ook langs de massamedia meer dan noodzakelijk. Ik zou zelfs aan de voorzitter van onze commissie en aan u, Mijnheer de Minister, de suggestie durven te doen de betrokken TV-programma's eens voor onze commissie te laten herhalen en te commentariëren. Wat er ook van zij, u mag er zeker van zijn dat zij de publieke opinie niet onverschillig hebben gelaten en nog meer gestijfd hebben in haar door mij zopas geschetste negatieve opstelling tegenover onze landsverdediging.

Enkele jaren geleden heb ik hier eens een vergelijking gemaakt tussen de materiële situatie van onze landsverdediging en deze van een schrijnwerker met een klein atelier.

Stel u eens zo een man voor met op een gegeven ogenblik allemaal half versleten machines, die na veel inspanningen er dan toch toe komt een nieuwe zaagmachine aan te kopen, maar eer hij die heeft zijn zijn schaafmachine en zijn draaibank bijna helemaal versleten en na de aankoop is hij inzake het zagen weer een paar jaren gerust, maar zijn zijn andere machines voortdurend defect en als hij dan weer, na een nieuwe inspanning ook een nieuwe schaafmachine koopt is op het ogenblik dat hij die kan kopen, zijn zaag weer half versleten en zijn draaibank helemaal kapot... en zo gaat het altijd maar verder. Welnu, zo precies gaat het ook bij onze strijdkrachten.

Af en toe wordt er nieuwe uitrusting aangekocht en is men gedurende enkele jaren in een of andere sector weer vrij fatsoenlijk uitge-

rust; maar op ieder ogenblik staat het er in andere sectoren en bij andere wapens weer minder goed voor en is de uitrusting in nog andere sectoren beslist bedenkelijk of ronduit slecht.

Wie zal mij tegenspreken wanneer ik beweer dat op dit ogenblik de toestand inzake het pantserwapen nog redelijk is, behalve natuurlijk dan weer wanneer tanks moeten blijven staan omdat er niet voldoende goeie bemanningen zijn.

Er werd een inspanning gedaan op gebied van de tankafweer en ook inzake de verkenningseenheden, hoewel daar heel wat kritiek is inzake de kwaliteiten van het nochtans vrij nieuwe CVRT-materiaal.

Iedereen zal nu stilaan al wel weten dat onze gepantserde infanterie-voertuigen op dit ogenblik totaal versleten zijn en in grote getale uitvallen bij elke oefening.

Ook een gedeelte van de artillerie is aan vervanging toe en met de luchtafweer is het zowat half en half gesteld. De zeemacht kan weliswaar op een viertal nieuwe en degelijke fregatten bogen, maar de overige schepen zijn globaal erg verouderd.

Bij de luchtmacht zijn de Starfighters totaal verouderd. De Mirages zijn al enkele jaren oud maar nog redelijk goed, terwijl de nieuwe F16-toestellen uiteraard slechts druppelsgewijs in dienst worden genomen.

Ook met de nabijverdediging van onze vliegvelden is het even slecht gesteld als in mei 1940.

Wat de materiaaluitrusting betreft, al bij al dus zeker geen rooskleurig beeld. Maar met de situatie inzake de manschappen, die wellicht nog belangrijker is, is het al niet beter want de diensttijd is te kort geworden om de dienstplichtigen nog fatsoenlijk te kunnen opleiden en er zijn onvoldoende kredieten om de professionalisatie tot een goed einde te brengen, zodanig dat men ook daar in een halfslachtige situatie is terecht gekomen.

*De heer Mainil, ondervoorzitter,
vervangt de heer Boey als voorzitter*

Ik hoef daar niet langer bij stil te staan want deze kwestie werd al aangeraakt bij de bespreking van het contingent. Maar toch wil ik hier nog aanstippen dat het mij verbaast dat men de nodige 450 miljoen — want dat was toch het bedrag dacht ik — niet kon vinden om het professionalisatieplan zijn gewone gang te laten gaan. Tenslotte ging het hier niet om zo'n fenomenaal bedrag, dat men wellicht door bezuiniging, uitstel of recuperatie inzake andere zaken had kunnen bijeenkrijgen.

En het woord recuperatie brengt mij in één stap tot de domaniale renovatie. Ik herinner mij nog zeer goed dat op de eerste commissievergadering van Landsverdediging die ik hier in de Senaat bijwoonde, sprake was van de domaniale renovatie.

Ik vond dit toen — en trouwens nog altijd — een uitstekend plan, des te meer daar het aanvankelijk als een financiële nuloperatie werd voorgesteld.

Ondertussen stellen wij echter vast dat, langs het kanaal van de begrotingen om, in een bijpassing van 5 miljard 475 miljoen voorzien wordt. Maar eveneens stellen wij vast dat sommige zaken helemaal niet volgens de planning schijnen te verlopen.

Zo zou het hospitaal van Neder-over-Heembeek reeds begin 1979 moeten afgewerkt geweest zijn — zo staat het onder meer in het commissieverlag bij de begroting 1976 — en werd daar dus al een verlies geleden. In verband met datzelfde hospitaal heb ik bovendien de stellige indruk dat het veel te ruim werd opgevat en het best met een kleiner hospitaal had gekund, vooral in het dan toch inzake de hospitalen meer dan verzadigd Brussel.

Maar ook andere zaken bleven haperen en in dit verband, Mijnheer de Minister, zou ik u willen vragen toch even uiteen te zetten in uw antwoord waarom vooral de dan toch belangrijke en heel wat kapitaal vertegenwoordigende Brusselse kazernes zoals Rolin, Prins Albert, Prins Boudewijn en het voertuigenarsenaal nog steeds niet van de hand werden gedaan of, althans bij mijn weten, niet aan Landsverdediging betaald. Kon hier dank zij een vluggere realisatie het zopas aangehaalde krediet van 450 miljoen alvast niet gerecupeerd worden in afwachting van een latere regularisatie?

Ook het conflict met de militairen inzake de afschaffing van de toelage voor militaire lasten en de pensioneringskwestie van de kapitein-commandanten zou op een bevredigende manier dienen opgelost te worden omdat een goed moreel bij het leger, ik zei het al, ook al een eerste voorwaarde is voor de paraatheid van onze strijdkrachten.

Ik zou nog vragen kunnen stellen over allerlei compensatieregelingen, oudere en nieuwere, bijvoorbeeld deze voor onze transportvliegtuigen, maar ik zal dat maar voor een andere gelegenheid laten. Toch wil ik nog gedurende een paar minuten terugkomen op de aankoopsprijs van de F16-vliegtuigen.

Verleden jaar heb ik daar ook al over gesproken, maar uw voorganger heeft mij toen als het ware met een kluitje in het riet gestuurd. Ik heb toen ook gezegd dat de prijsstijging van het aanvankelijk voorzien krediet van 30 miljard tot de thans in de begroting voorkomende som van 51 miljard niet afdoende gerechtvaardigd was.

Ik zei eveneens dat ik mij nog goed herinnerde dat tijdens de uitgebreide bespreking die in de commissie aan deze aankoop gewijd was — wij hadden toen voor één keer tenminste de illusie goed ingelicht te worden — uw voorganger weliswaar zijn beklommenis had uitgedrukt over de beïnvloeding van de prijs door een mogelijke stijging van de dollarkoers, maar dat van een prijsstijging door de inflatie niet veel gesproken werd, om de goede reden dat deze, volgens men ons toen heeft uiteengezet, in de prijs berekend was.

De heer Vanden Boeynants heeft dit ten stelligste betwist en de inflatie, gespreid over de hele duurtijd van de operatie, als de reden van de prijsverhoging aangehaald.

Welnu, Mijnheer de Minister, ik heb de destijds ontvangen documentatie nog eens doorgenomen. Uit deze documentatie blijkt vrij duidelijk dat b.v. met de Nederlandse autoriteiten een akkoord werd bereikt om geen rekening te houden met het risico van de verhoging van de dollarkoers, indien men als planningselement een gemiddelde economische escalatie van 8,3 pct. per jaar zou inrekenen. Er is op bladzijde 13 van de ons overgemaakte documentatie sprake van een studie van een Amerikaans technisch bureau die de voorziene prijsstijging in de luchtvaartindustrie voorspelde aan een gemiddelde van 8,9 pct. per jaar voor de periode 1974-1982.

Ook in de vergelijking met de Franse offerte is er sprake van een percentage voor de prijsstijgingen over een eerste periode van 2 jaar, dan van 3 jaar en tenslotte voor de overblijvende d.w.z. duidelijk voor de hele leveringsperiode. Het is voor mij dus duidelijk dat men ons heeft willen doen geloven dat men met de prijsstijging tengevolge van inflatie had rekening gehouden, niet voor een paar jaar, zoals de ministeriële antwoorden vermeld in het verslag van de begroting 1978 laten veronderstellen, en waarvoor een bedrag van iets meer dan 2 miljard als provisie bij de oorspronkelijke kostprijs van 27 miljard 912 miljoen d.d. juni 1975 werd gevoegd, maar gespreid over de hele operatie.

Bovendien moet er toch op de operatie een vrij belangrijke besparing gemaakt zijn — wellicht wel 4 miljard — gezien de berekening gebeurde aan een dollarkoers van 36,32 frank, gezien 60 pct. van het programma in de Verenigde Staten wordt gefabriceerd en in dollars wordt betaald, terwijl de dollar intussen tot beneden de 30 frank is gedaald.

Tussen haakjes: de Belgen wouden zelfs een basiskoers van 40,33 frank vooropstellen om de Franse offerte aantrekkelijker te maken, maar de Nederlanders gingen daar niet op in.

Ik vermoed echter dat de knoop van de felle kostenstijging elders ligt en in dit verband, Mijnheer de Minister, wil ik dan ook eindigen met u een zeer precieze vraag te stellen. Ik verwacht daarbij zelfs geen onmiddellijk antwoord, want het zal wel enige opzoekingen vergen, maar ik verwacht in elk geval een precies antwoord in de nabije toekomst, en deze vraag is: Wat zou het F16-programma kosten indien wij de koop van alle toestellen gewoonweg in de Verenigde Staten zouden doen, dit wil zeggen dus zonder economische compensaties en rekening gehouden met de gedaalde dollarkoers?

Ik kan mijn vraag ook anders formuleren en wel: Welk bedrag aan steun aan Belgische bedrijven zit er in feite in het totaal van 51 miljard?

Tenslotte zeer kort nog een woord over de taalverhoudingen bij het leger. Deze zijn bijna in orde, wat meteen wil zeggen dat zij nog niet helemaal in orde zijn.

Vooraf de mentaliteit in bepaalde officiers- en andere kringen, is nog dringend aan verbetering toe, zoals onlangs nog gebleken is door de onheuse bejegeningen, die bepaalde Vlaamse militairen zich in clubs, cantines, en dergelijke dienden te laten welgevalen.

Het hoeft wel niet gezegd dat aangezien wij niet het minste entoesiasme, wel integendeel, kunnen opbrengen voor de hele situatie inzake de landverdediging, die op het ogenblik als het ware één grote ellende is, onze fractie deze begroting niet kan goedkeuren, ook al moet ik daar rechtvaardigheidshalve aan toevoegen dat, althans wat een deel van de problemen betreft, geen betere oplossing in de huidige omstandigheden mogelijk is. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Sweert.

M. Sweert. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, la discussion du budget de la Défense nationale se place dans le contexte de la vie politique du pays à un bien curieux moment. Alors qu'en commission, M. le ministre de la Défense nationale faisait un exposé objectif de la situation particulière consécutive à la hausse du coût des carburants, c'est à ce moment que la grande muette sortit de son mutisme,

Certains généraux estiment en effet devoir sortir de la réserve que l'on est en droit d'attendre de hauts fonctionnaires. Ces officiers généraux passant outre au ministre de la Défense nationale, qu'à notre avis, ils auraient dû entretenir préalablement de leurs inquiétudes, réclament sur la place publique un milliard en plus pour le budget de la Défense nationale.

Voudrait-on tenter de faire pression sur le Parlement que l'on n'emploierait pas d'autre procédé, d'autant plus que, comme par un heureux hasard, un certain nombre de généraux en retraite ont aussi décidé de mêler leur voix à ce concert de lamentations qui tendrait à faire croire que notre politique de défense n'est guère brillante, qu'il faut revoir ce problème dans son ensemble. Sans doute estiment-ils avoir trouvé le meilleur moyen de lutter contre le chômage ? Ils n'hésitent pas à proposer un service militaire de 18 mois alors que le plan auquel nous avons donné notre accord tend à ramener ce temps de service à six mois.

M. le comte du Monceau de Bergendal. — Soyons réalistes, Monsieur Sweert.

M. Sweert. — Je suis réaliste. Mais je suis aussi conscient des engagements qui ont été pris.

Pour tenter de justifier leur attitude, ces généraux n'hésitent pas à tenir des propos alarmistes et établissent des comparaisons défavorables à la Belgique; aussi, je crois qu'il est temps de faire une fois pour toutes un sort à tous les propos défaitistes qui cherchent à faire passer la Belgique pour le mauvais élève de l'Otan, celui qui systématiquement rechigne à remplir ses obligations.

Notre collègue, M. Descamps, président de notre commission de la Défense nationale, a rappelé tout à l'heure l'engagement de notre signature. Nous veillons à la respecter. Mais, que signifie le respect des engagements ? L'effort consenti par notre pays n'est commensurable que relativement à celui consenti par ses partenaires.

Voyons alors quelques chiffres.

Les dépenses de défense par tête d'habitant sont un bon élément de comparaison puisqu'elles mettent en évidence la charge réelle qui pèse sur chaque citoyen. Selon ce critère, la Belgique occupe la cinquième place parmi les pays de l'Otan, exception faite de la Turquie et de la Grèce, pour lesquels les renseignements pour 1979 ne sont pas disponibles. Nous nous situons bien au-dessus de la moyenne des pays européens de l'Otan. Nous sommes mieux classés que les Pays-Bas, pays qui nous est comparable à bien des points de vue : importance, étendue du territoire, nombre d'habitants, structure économique et politique, intérêts internationaux...

Nous sommes mieux classés également que le Danemark, le Canada, l'Italie et même la Grande-Bretagne.

L'évolution dans le temps nous est aussi favorable et montre que nous avons amélioré notre rang relatif en changeant de place avec les Pays-Bas, que nous avons définitivement dépassés en 1978.

Voulons-nous un autre point de comparaison ? Le rapport entre les dépenses de défense et le produit intérieur brut.

Ici aussi, avec 3,3 p.c. de notre PIB consacré à notre effort de défense, nous occupons la cinquième place.

Enfin, un troisième critère, les effectifs en pourcentage de la population active : ici, avec nos 3,1 p.c. nous partageons en toute modestie la première place avec la France.

Arrêtons le petit jeu des statistiques.

On peut prendre les chiffres que l'on veut, choisir les critères les plus variés, notre rang relatif est toujours plus qu'honorable : parmi nos partenaires de l'Otan, nous occupons une position moyenne et si l'on ne considère que les petits pays de l'Alliance, nous nous retrouvons carrément en tête en ce qui concerne l'effort consenti pour la défense.

Si certains voulaient contester mes chiffres, je cite mes sources : mes chiffres ne sortent pas d'une revue d'extrême gauche, ils viennent du bulletin de l'Otan, n° 48, du 8 janvier 1980.

Sur ce point, j'aimerais entendre M. le ministre de la Défense nationale confirmer à cette tribune que ce que je viens de dire est rigoureusement exact. Il faut que cesse cette campagne de dénigrement de notre effort de défense.

M. Desmarests, Vice-Premier Ministre et Ministre de la Défense nationale. — Avec l'autorisation de M. le Président, je voudrais vous interrompre un moment, Monsieur Sweert, pour faire une mise au point.

Je ne conteste pas les chiffres que vous venez de citer mais, comme je l'ai dit dans mon exposé introductif tout à l'heure, il convient de faire la distinction entre les dépenses de défense et les dépenses militaires. Les dépenses de défense, telles que vous les concevez, sur base des statistiques internationales que vous venez de rappeler, comprennent les dépenses de pension, de gendarmerie, d'éducation des enfants des militaires en Allemagne, etc. Cela n'a rien à voir avec les dépenses militaires, à telle enseigne qu'en chiffres absolus, le budget devrait atteindre 123 milliards, alors que celui que nous discutons en ce moment et qui porte exclusivement sur des dépenses militaires, n'atteint que 80 milliards, soit une différence de l'ordre de 40 milliards.

Autrement dit, dans le chiffre que vous avez cité est inclus un tiers de dépenses qui se rapportent certes à la défense dans un cadre général mais qui n'ont rien à voir avec les dépenses militaires. Je voudrais qu'au cours du présent débat, on s'en tienne exclusivement aux dépenses militaires car c'est de cela qu'il s'agit. Je me permets d'y insister car il convient de savoir de quoi on discute exactement dans cette assemblée.

M. Sweert. — Dois-je comprendre, Monsieur le Ministre, que ces données statistiques ne sont pas comparables parce que, pour la Belgique, on inclut dans le budget des éléments qui ne le sont pas dans le budget des autres pays ?

M. Desmarests, Vice-Premier Ministre et Ministre de la Défense nationale. — Exactement, et je vais vous donner deux exemples.

Dans notre budget, les dépenses de pension s'élèvent à 35 milliards, en raison de l'indexation, de la programmation sociale, à des taux très généreux, que ne connaissent pas toujours les autres pays de l'Otan.

Par ailleurs, nos dépenses de gendarmerie sont plus élevées proportionnellement qu'aux Pays-Bas ou en France. Pourquoi ? Parce que nous affectons la gendarmerie au maintien de l'ordre — on voit ce que cela signifie dans les Fourons — à des tâches afférentes au ministère de la Justice ou encore, par exemple, à la circulation routière. Dites-moi quel rapport il y a entre les dépenses militaires de la Belgique et le fait que, pendant le week-end de Pentecôte ou du quinze août, on affecte des centaines de gendarmes à la circulation sur les autoroutes. Il n'existe évidemment aucun rapport avec les dépenses militaires.

M. Sweert. — Il s'indique que l'Otan nous fournisse des données statistiques qui soient comparables, car nous semblons gonfler nos dépenses militaires, tandis que d'autres les réduiraient.

M. M. Toussaint. — Il en est bien ainsi.

M. Sweert. — Il faudra tirer cela au clair sur le plan général des statistiques fournies par l'Otan.

M. Desmarests, Vice-Premier Ministre et Ministre de la Défense nationale. — D'accord.

M. M. Toussaint. — Me permettez-vous d'ajouter un mot en raison de nos bonnes relations personnelles? Le ministre aurait pu difficilement exprimer ce que je vais dire: il faudrait préciser à l'intention du Vice-Premier ministre et ministre du Budget que les statistiques utilisées dimanche à la TV ne correspondent pas à la réalité. M. Spitaels s'en doute probablement puisqu'il a fait allusion à ce fait; mais il a quand même utilisé les statistiques. Il est excusable car, comme on le sait, l'art des statistiques s'apparente à l'art..., citation connue!

M. Sweert. — Les citoyens en général et les militaires en particulier doivent savoir que le pays fait depuis des années un effort remarquable pour mettre à la disposition de la Défense nationale des moyens financiers importants.

Ceci dit, le problème de la hausse du carburant a été en fait le révélateur d'une situation que nous dénonçons depuis des années: à savoir le déséquilibre interne du budget sur lequel je voudrais une fois encore attirer votre attention.

Le problème financier de la Défense nationale ne se différencie pas de celui d'autres organisations: recettes et dépenses — si possible — doivent être en équilibre et, lorsque les recettes ne peuvent plus être augmentées, il faut bien, pour établir l'équilibre, se retourner vers les dépenses.

Dans le cas de la Défense nationale, c'est malheureusement les dépenses qui posent de graves problèmes. C'est au niveau des dépenses que se situent les erreurs qui ont été et qui continuent à être faites.

De 1976 à 1979, le budget global de la Défense nationale a augmenté de 33 p.c. Mais, à l'intérieur de ce budget, les dépenses de personnel n'ont augmenté que de 25 p.c., celles de fonctionnement de 26 p.c., pendant que l'augmentation des moyens de paiement affectés aux grands programmes d'équipement dépassait allégrement les 60 p.c.

Une fois encore, les chiffres parlent d'eux-mêmes!

Ils illustrent ce que mes prédécesseurs ont dit depuis des années: la Défense nationale poursuit une politique délirante d'acquisition de matériels sophistiqués qu'elle aura de plus en plus de peine à entretenir et à faire fonctionner et cela au détriment du personnel et du fonctionnement.

Remarquons d'ailleurs que le personnel a été pénalisé parce que cette politique de prestige a freiné la satisfaction de ses légitimes revendications barémiques.

M. Boey, vice-président, reprend la présidence de l'Assemblée

Ce qui se passe dans le monde nous montre tous les jours que la valeur d'une armée se mesure moins à la sophistication de ses armes qu'aux motivations des citoyens qui la composent.

Cette vérité élémentaire, nos chefs militaires devraient la redécouvrir.

Je ne veux pas reparler des programmes en cours.

Je me limiterai à évoquer le cas des escorteurs, non que je veuille minimiser les propos ici tenus, même les plus élogieux, à l'adresse de notre force navale, que je partage, mais parce que le cas est exemplaire pour analyser le mécanisme qui a conduit la Défense nationale à la situation qu'elle connaît aujourd'hui.

Nous avons acheté quatre escorteurs bourrés de gadgets, pour un coût total avoué de 11,5 milliards.

Ces escorteurs ne sont pas inutiles; il ne manquerait plus que cela! Mais ils n'ont pas été demandés par l'Otan et ils remplissent une mission que nous n'assurions pas antérieurement.

Leur achat a précédé celui des bâtiments destinés à remplacer nos vieux chasseurs de mines de sorte que, si l'argent vient à manquer, c'est le nécessaire, les chasseurs de mines, et non ce que nous pouvons considérer comme le superflu, les escorteurs, qui en souffrira.

Mais il y a plus, au niveau du budget de fonctionnement, les problèmes de carburant dénoncés par l'amiral ne découlent pas uniquement de la hausse du prix du pétrole, mais également du fait que la flotte s'est accrue de quatre bâtiments, gros consommateurs.

Et ainsi, non seulement certains escorteurs risquent de rester à quai, mais ceux qui navigueront pourraient bien devoir le faire au détriment des chasseurs de mines dont la mission est cependant prioritaire.

Je pourrais aussi parler des canons antiaériens de 35 mm, mais ce qui m'importe le plus, c'est bien moins le passé que l'avenir. J'ai-

merais que des « fautes » commises hier ne le soient plus aujourd'hui et à fortiori demain. Or, l'examen du budget ne me rassure pas entièrement.

En effet, si l'on tient compte des cinq programmes en cours et non des moindres, rien que le F16 et le VBCI doivent atteindre quelque 80 milliards à eux deux, et en 1981 et 1982, l'engagement de six nouveaux programmes est prévu.

Cela ne fait pas l'objet du budget que nous examinons aujourd'hui, mais je tiens à le dire d'ores et déjà, c'est beaucoup trop et ce à deux points de vue.

D'abord, quant au nombre: se retrouver avec onze grands programmes à mener de front est un non-sens. Pourquoi vouloir tout commencer en même temps? Ce n'est pas logique de mettre dix ans à équiper les unités d'un matériel qu'on a jugé indispensable et c'est financièrement aberrant d'encaisser ainsi partout et de plein fouet les hausses et les coûts.

Ensuite, et ce n'est pas le moins grave, les crédits d'engagements nécessaires sont trop élevés et amplifient une dette déjà importante.

C'est donc un rééquilibrage interne du budget de la Défense nationale qui s'impose de toute urgence.

Une politique plus sobre en matière d'équipement doit rendre disponibles des moyens à consacrer aux deux autres catégories de dépenses, celle de personnel et celle de fonctionnement.

Je rappelle que la déclaration gouvernementale prévoit que c'est le gouvernement qui décidera lui-même à l'avenir, sur proposition de la Défense nationale, des priorités à réserver aux projets de l'Otan et aux projets nationaux.

C'est un instrument que le gouvernement, j'en suis sûr, saura employer judicieusement.

De plus, au sein même du budget de fonctionnement, des transferts doivent être possibles et des économies réalisables.

Le poste « carburant » n'est pas isolé au milieu d'autres dépenses toutes présumées incompréhensibles et ne doit donc pas nécessairement attendre son salut de l'extérieur.

Mais il est clair qu'il faut disposer de moyens de traquer les gaspillages éventuels.

Ainsi, qui n'a pas été surpris d'apprendre qu'il n'existait aucun plan de roulage à la force terrestre? J'irai même plus loin, pourquoi ne pas penser à établir un plan de roulage intégré et valable pour toutes les forces?

Le particularisme de celles-ci est-il tel que cette idée soit inconcevable?

Je voudrais terminer cette brève intervention en disant que, sans doute, dans un futur plus ou moins proche, il faudra que certaines mesures de rationalisation soient prises.

Il faut y réfléchir sans tarder pour que les restructurations qui s'avèreront indispensables puissent être appliquées progressivement et sans poser de problèmes trop difficiles.

Nous invitons fermement le ministre de la Défense nationale à mettre, dès à présent, en chantier les études nécessaires.

Des choix doivent être faits aujourd'hui si nous voulons éviter de devoir en faire demain de plus déchirants encore!

Je me résume: trois axes de redressement s'imposent: rééquilibrage du budget; chasse aux gaspillages; effort de réflexion pour repenser l'organisation et les méthodes de travail du département.

A ce prix, il est encore possible de redonner au budget des forces armées un équilibre qu'il a perdu, davantage à cause d'erreurs internes plutôt qu'à cause de circonstances extérieures et indépendantes de la gestion du département.

Dans un pays pacifique comme notre petite Belgique, quand le beurre vient à manquer aux plus défavorisés, ayons la sagesse de décider qu'il faut moins de canons et de dépenses de prestige.

J'ose croire, Monsieur le Ministre, que vous serez attentif aux observations que je viens de formuler et que vous voudrez bien vous en inspirer.

C'est dans cet esprit que le groupe socialiste votera votre budget. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

M. le Président. — La parole est au comte du Monceau de Bergendal.

M. le comte du Monceau de Bergendal. — Monsieur le Président, permettez-moi de donner lecture à M. Sweert, qui est, je crois, assez

pressé, d'un extrait d'un débat qui s'est déroulé à la Chambre en 1893 et qui me paraît encore parfaitement d'actualité. M. le général Brialmont, député, disait ceci : « Un pays ne se défend honorablement que lorsqu'il fait tous les sacrifices et tous les efforts qu'il est possible de faire. Ces efforts et ces sacrifices, la Belgique ne les fait pas actuellement et ceci m'autorise à dire que sa défense ne serait ni efficace ni honorable pour la nation. » A la suite de cet extrait, je lis : « (Très bien ! à gauche). »

M. Sweert. — C'était en 1893.

M. le comte du Monceau de Bergendal. — Plus que jamais cette année, les débats sur le budget de la Défense nationale doivent, me semble-t-il, s'inscrire dans le droit fil de notre politique étrangère, car ils concernent les intérêts vitaux de la sécurité de la nation et de la démocratie et de leur capacité de survie.

Lors de la discussion du précédent budget, en juin dernier, nous avons été plusieurs à souligner avec grande inquiétude l'effort gigantesque et permanent de l'Union soviétique, alimenté par une proportion de 10 à 15 p.c. de son produit national brut, ainsi que vous l'avez vous-même rappelé, Monsieur le Ministre, pour se constituer un potentiel militaire devenu pratiquement sans égal sur les plans nucléaire, stratégique et tactique comme sur le plan des forces conventionnelles, de terre, de l'air et de mer.

Comme les membres de notre commission ont pu s'en rendre compte, notamment lors de notre visite en septembre dernier au quartier général des forces alliées de l'Atlantique Nord, en Angleterre, ou encore par les différents rapports de la session parlementaire de l'Otan à Ottawa, le mois suivant, le déséquilibre du rapport des forces entre les pays du Pacte de Varsovie et ceux du Traité de l'Atlantique Nord se creuse dangereusement d'année en année.

Sans doute, les accords Salt II peuvent-ils être un pas positif vers la détente souhaitée, à condition qu'ils soient accompagnés, sur le plan européen, de mesures de modernisation et d'implantation de missiles nucléaires de théâtre de nature à compenser le déploiement provocant des SS20 dont le rayon d'action désigne comme objectifs les pays européens du Pacte de l'Atlantique Nord.

On peut se féliciter qu'après un débat difficile à la Chambre le gouvernement ait pris une décision sinon aussi claire et rapide que certains d'entre nous l'auraient souhaité, tout au moins, à terme, dans la ligne de notre politique de fidélité au Traité de l'Atlantique Nord et à notre devoir de solidarité. Seul, le respect de cette solidarité peut nous garantir la paix et la liberté démocratique dont nous jouissons depuis 30 ans, après les années tragiques de la dernière guerre.

L'an dernier, je m'étais permis d'attirer l'attention de cette assemblée sur diverses entreprises d'inspiration soviétique qui se déroulaient à la périphérie de l'Europe. Mes craintes se sont confirmées tragiquement depuis. Au Proche-Orient, l'occupation dramatique de l'Afghanistan se poursuit chaque jour davantage, invasion qui ressemble étrangement à celle de l'Autriche en 1937, que certains d'entre nous ont connue, qui fut le prélude à l'invasion de la Pologne en 1939 et qui, pourtant, ne suscita pas plus d'émotion ni de réactions que celle qui se déroule aujourd'hui.

Avec toutefois cette constatation plus inquiétante : on semble oublier que le Sud Yémen est déjà sous la tutelle russe et qu'en Iran, toutes les informations concordent pour nous avertir que les Soviétiques s'y infiltrent politiquement chaque jour davantage afin de prendre pied sur les bords du golfe Persique et menacer l'approvisionnement pétrolier de l'Europe et, finalement, toute notre économie.

En Asie, il est tout aussi clair que derrière l'invasion du Cambodge par les Vietnamiens — les malheureux réfugiés que nous avons accueillis dans notre pays ces mois derniers en sont les témoins tragiques — se dessine aussi le profil soviétique.

En Afrique, enfin, dont je reviens après un séjour au Zaïre, en Zambie et au Zimbabwe-Rhodésie, j'ai pu percevoir l'emprise croissante des Soviétiques sur le Mozambique, l'Angola et la Zambie. Il m'a été confirmé au Zaïre, au cours de ce voyage, qu'une aide militaire soviétique très importante y était apportée par des avions irakiens affrétés par des Soviétiques et passant par Kisangani au Zaïre, à la cadence de 35 tonnes d'armement, de munitions et d'éléments d'avions Ilyouchine, par jour. Cela dépasse très nettement, ne pensez-vous pas, Monsieur le Ministre, les simples besoins d'équipement de la modeste armée du petit pays de quelque cinq millions d'habitants qu'est la Zambie.

De heer Jorissen. — Zeer juist !

M. le comte du Monceau de Bergendal. — Il s'agit donc en clair de la mise en place d'un arsenal impressionnant qui, sans nul doute, sera utilisé prochainement dans des opérations de soutien de la politique soviétique en Afrique, appuyées par les quelque 30 000 Cubains qui, en Angola notamment et, dit-on aussi, en république du Congo-Brazzaville, participent à une véritable opération de colonisation.

Force nous est de constater que la puissance soviétique n'a cure des efforts sincères et généreux que nous tentons d'accomplir pour un désarmement progressif. Non seulement elle accroît son hégémonie, mais encore elle menace l'économie de l'Europe occidentale en essayant de couper, au Proche-Orient ou en Afrique, les sources vitales de son approvisionnement énergétique tandis qu'en Europe, à quelque 300 kilomètres à vol d'oiseau de notre Assemblée, s'accroît le nombre de militaires soviétiques — qui accomplissent deux ans de service militaire, Monsieur Sweert —, se déploient des milliers de chars parmi les modernes au monde et s'entassent des stocks de munitions et d'armes de plus en plus sophistiquées, qui sont une menace constante pour la paix.

C'est donc dans ce contexte inquiétant, il faut en convenir, que se situe l'absolue nécessité de la poursuite des efforts de défense que notre pays doit consentir avec conviction.

La déclaration gouvernementale précisait que la politique de professionnalisation de l'armée sera poursuivie et, dans le rapport très complet et très précis de notre collègue, M. Carpels, je lis qu'il manque 5 000 volontaires environ pour atteindre l'objectif final.

Il faut espérer, disiez-vous, qu'il s'agisse vraiment d'un blocage de courte durée et que la Défense nationale recevra, dans un avenir proche, les moyens nécessaires à la réalisation complète du plan prévu.

Monsieur le Ministre, voici près de huit ans que nous essayons en vain dans ce pays de mettre sur pied une armée de métier. Nous n'y parvenons pas malgré les moyens que nous y avons mis, pas plus que nous n'avons réussi dans les années 60 à mettre sur pied une armée de volontaires Otan comme on les appelait à l'époque.

Depuis que je suis au Sénat, mes collègues savent que, malgré mon attachement à l'armée et mon grade d'officier supérieur de réserve, je n'ai jamais montré beaucoup d'enthousiasme pour l'armée de métier comme solution pour renforcer ou simplement assurer la défense opérationnelle de notre pays et sa contribution efficace à l'effort de solidarité.

S'en remettre à d'autres, fussent-ils de métier ou professionnalisés, du soin de sa défense est une solution très coûteuse, je dirais même pour nous trop coûteuse. Nous le constatons bien ! hélas, aujourd'hui que notre budget ne respecte même pas les obligations auxquelles votre prédécesseur a souscrit aux côtés du Premier ministre de l'époque et du ministre actuel des Affaires étrangères, en mai 1978, à la réunion de l'Otan à Londres, suivie de celle de Washington, quelques mois plus tard.

Monsieur le Ministre, nous ne sommes pas les seuls à rencontrer des difficultés à mettre sur pied une armée de métier. Les Anglais, qui pourtant ont une tradition militaire plus réelle que la nôtre, éprouvent exactement les mêmes difficultés. Il en va exactement de même des Américains. Nous en avons parlé en commission et je n'y reviendrai pas, mais il est tout de même assez symptomatique que les Etats-Unis profitent des événements d'Afghanistan pour mettre sur pied un nouveau système de conscription. Je pense très sincèrement qu'en ce qui nous concerne, nous devrions revenir à ce système. Les Français qui, eux aussi, ont une tradition peut-être plus complexe sur le plan militaire, tiennent à la conscription comme à un élément essentiel de la démocratie. A l'exception de quelques unités très spécialisées, comme la Légion étrangère et peut-être l'une ou l'autre unité sélectionnée, choisie, ils ont maintenu le service militaire pour tous les citoyens.

Dans notre pays, les difficultés sont également d'ordre communautaire. Les volontaires francophones sont aujourd'hui plus nombreux que les néerlandophones. L'équilibre linguistique ayant été rétabli, au fil des années, non sans difficulté, dans les cadres de commandement, force est de constater actuellement un nouveau déséquilibre évident.

En outre, nous connaissons le système de limitation des prestations à 40 heures, sans compensation financière pour celles qui dépassent cette durée. Bientôt, nous devrions passer aux 38 heures et aux 36 heures. Si les volontaires de carrière ou les volontaires à courte durée demandent, et je le comprends parfaitement, d'être traités comme des travailleurs à part entière, ils réclameront évidemment, si nous allons dans cette voie, la réduction de leurs prestations à 38 et à 36 heures.

Ceux qui assurent les gardes pendant les week-ends sont indisponibles jusqu'au vendredi suivant, en vertu du système des compensations; celles-ci ne sont pas financières, car elles seraient soumises à taxation, ce qui ne les intéresse pas. Nous connaissons, dès lors, cette situation paradoxale que de nombreux volontaires à courte durée sont dans l'inactivité pendant que les miliciens, qui ne bénéficient pas des mêmes facilités, sont au travail.

Cette situation, que j'ai évoquée en commission, doit retenir notre attention. Il ne s'agit pas de prendre une attitude démagogique, mais bien — le président de la commission l'a souligné — de réfléchir sereinement au problème posé en vue d'apporter les réformes qui s'imposent.

Je crois aussi que l'organisation du service militaire doit être revue. Peut-être ne s'en rend-on pas compte, mais, si vous me permettez un mot un peu dur, il constitue la plus grande injustice sociale actuelle.

En effet, sur quelque 75 000 jeunes gens nés en 1960, à peine 25 000 feront leur service militaire en 1980. Tous les autres, pour des raisons que nous avons voulues, selon des lois que nous avons votées nous-mêmes suivant des considérations que l'on peut comprendre, bénéficieront de sursis ou seront purement et simplement dispensés d'obligations militaires. Je le répète, il faut revoir cette situation.

Je vous réponds, Monsieur Sweert. Personnellement, je ne suis pas du tout partisan du service de 18 mois. Comme le général Lagrange, chef d'état-major général des forces françaises, je pense que les armements actuels sont à ce point précis et sophistiqués qu'un bon entraînement de douze mois peut suffire dans un pays qui dispose, bien entendu, d'une armée de carrière, comme encadrement, comme ce fut toujours le cas chez nous. Ceci suppose un règlement équitable du problème du service militaire en Belgique. J'ai la conviction que lorsque votre prédécesseur, en 1972 ou 1973, a voulu réformer le système, nous n'avons pas eu le courage d'aller jusqu'au bout et d'expliquer clairement aux jeunes la situation dans ce domaine.

Je suis, vous le savez, bourgmestre d'une ville universitaire. Eh bien, ce ne sont pas les jeunes universitaires qui sont les plus nombreux à accomplir leur service militaire, mais les fils d'ouvriers et d'agriculteurs.

Monsieur le Ministre, je reviens de Kinshasa. J'ai rencontré là-bas des jeunes gens qui font, pendant deux ans, leur service dans le cadre de ce que l'on appelle l'aide aux pays en voie de développement. Ces jeunes gens sont attachés à de grandes sociétés qui les emploient. Savez-vous combien ils gagnent par mois? 150 000 francs! Pour des jeunes universitaires belges au Zaïre c'est un traitement assez normal étant donné les indemnités d'éloignement. Mais pendant ce temps, je dois bien constater que le fils de l'ouvrier ou de l'agriculteur qui ne dispose pas des mêmes relations et ne sait où s'adresser pour obtenir une situation à ce point favorable, accomplit, lui, son service militaire normal.

Une fois encore, c'est une situation injuste qu'il faut revoir et tenter de régler sereinement.

Tout à l'heure, nous avons entendu une discussion entre vous et M. Sweert, Monsieur le Ministre. Pour ma part, je comprends un peu le désarroi de M. Sweert. En ce qui concerne l'information à l'armée, je me dis que si M. Sweert pouvait être renseigné sur notre effort militaire comme le sont les Anglais par leur Livre blanc, comme le sont les Allemands par un fascicule édité chaque année à l'intention des parlementaires et de la presse d'information, ou encore s'il était aidé par une documentation semblable à celle dont disposent les Américains, notre collègue ne devrait certainement pas poser les questions qu'il vous a posées, puisqu'il pourrait consulter une documentation officielle régulièrement et largement publiée.

Vous me direz, Monsieur le Ministre, et ceci figure d'ailleurs au rapport, qu'un effort d'information a été fait. Il ne s'agit pas tout à fait de la même chose: on a fait de la propagande pour l'armée. Puis-je vous suggérer de demander à votre cabinet de vous fournir cette documentation dont j'ai parlé et qu'il doit être facile de se procurer auprès des attachés militaires britanniques ou allemands, qui me l'envoient chaque année? Ce sont des documents très complets qui précisent les données du problème et permettent une vision plus nette des informations.

Comme je ne voudrais pas m'étendre trop longtemps sur ce sujet, je terminerai en disant, Monsieur le Ministre, que mon groupe vous fait confiance pour prendre rapidement et courageusement les mesures de redressement et d'efficacité qui s'imposent, en dépit des difficultés de la crise actuelle, pour veiller également au maintien de la capacité opérationnelle de nos forces de défense, pour remplir, enfin,

honorablement le rôle, tout compte fait modeste, qui nous est imparti dans le Pacte Atlantique et tenir le secteur important qui nous est assigné en République fédérale d'Allemagne.

Vous aurez à faire preuve d'imagination, d'initiative et de courage politique, car la crise nous impose des choix et des changements, donc aussi des adaptations à l'intérieur d'un budget contraignant. Je ne me fais aucune espèce d'illusion à ce sujet. Ce n'est pas maintenant qu'ensemble nous allons pouvoir voter une augmentation du budget. Je crois pourtant sincèrement qu'à l'intérieur de celui-ci — et cet effort devra probablement être fait également pour d'autres budgets — des changements et des adaptations s'imposent.

Nous vous faisons aussi confiance pour assurer, pour l'avenir, la valorisation et les adaptations indispensables qu'une politique européenne de défense intégrée et fidèle à l'Alliance atlantique nécessitera. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Février.

De heer Février. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister van Landsverdediging, ik betreur dat uw erfenis van het departement van Landsverdediging een aantal knel- en knalpunten inhoudt die ik noodgedwongen aan deze vergadering moet voorleggen.

Normaal zou ik de regering-Martens I in 't algemeen en uw voorganger, in 't bijzonder, daarover moeten interpellieren, maar daar de constellatie van deze regering anders is, vraag ik u begrip op te brengen voor mijn uiteenzetting, vermits u destijds er niet bij betrokken was.

Wanneer wij vandaag de begroting van defensie onderzoeken, dan geloof ik dat wij als goede huisvaders ervoor moeten zorgen dat de defensiebehoeften van ons land op de meest efficiënte wijze worden gedekt. Dat betekent dat wij ervoor moeten zorgen dat de opties die worden genomen de juiste zijn en dat, als er dan een bepaalde politiek wordt uitgevoerd, deze dient te worden uitgevoerd met het hoogst mogelijke resultaat dat de minst mogelijke kosten met zich meebrengt.

De budgettaire situatie van ons land is dramatisch genoeg, zodat wij geen geld moeten gaan verkwisten. In een penibele budgettaire situatie is de verleiding immers zeer groot om in de eerste plaats de defensie-uitgaven te besnoeien; elk departement moet inderdaad bijdragen tot de besparingen. Daarbij mag men evenwel onze veiligheid niet in het gedrang brengen en besparen is bijgevolg niet zo zeer een wegsnoeien van bepaalde, al dan niet noodzakelijke diensten, maar wel een uitdaging om met dezelfde frank meer defensie te kopen, en dit in de kortst mogelijke tijd, omdat de Belgische schakel in het Europees verdedigingssysteem de zwakste is en wij daardoor een grote verantwoordelijkheid dragen onder de dreigende oorlogswolken, die de betrekkingen tussen Oost en West versomber.

Wij moeten op dit vlak inderdaad waakzaam zijn, daar onze tegenstanders, de Russen, met dezelfde financiële middelen in staat zijn een veelvoud te bekomen van wat wij bekomen, omdat hun mankracht onder de wapens zoveel goedkoper is. Ik illustreer dit met een voorbeeld:

De soldij van een Russische soldaat bedraagt per maand ongeveer 212 frank, die van een Belgische soldaat 2 250 frank, hetzij tienmaal meer; de wedde van een Russische luitenant bedraagt per maand ongeveer 10 000 frank, die van een Belgische luitenant 40 000 frank, hetzij viermaal meer.

Voor de produktie van wapens, beschikken de Russen over andere troeven. Bijvoorbeeld verdient een ongeschoold werkmans ongeveer 5 300 frank per maand, tegenover 20 400 frank bij ons, hetzij viermaal meer prestaties voor hetzelfde maandloon en de geschoolde werkmans in de Sovjetunie verdient drie maal minder dan onze geschoolde werklieden.

Anderzijds beschikken wij over geen grondstoffen voor de bewapeningsindustrie: ijzererts, kopererts, mangaanerts, chroomerts enzovoort. De rijke bodem van Rusland laat de winning toe van deze grondstoffen tegen zeer lage kostprijzen, vermits, naar men beweert, deze mijnen gedeeltelijk door dwangarbeiders ontgonnen worden.

Het is dus niet verbazend te vernemen dat het Sovjetleger over drie- tot viermaal meer oorlogstuigen beschikt dan de Navo-landen, en ik vrees dat wij onze achterstand nooit meer zullen kunnen inhalen, tenzij al de Europese landen en in 't bijzonder ons land, een fantastische financiële en technische inspanning zouden leveren.

Bijgevolg, Mijnheer de Minister, zou ik hierbij enkele aanvechtbare posten in uw budget wensen aan te stippen waar u of uw voorganger

verkeerde beslissingen heeft genomen en ik verwacht dat u het nodige doet om ze zo snel mogelijk recht te zetten.

De regering behandelt de commissie van Landsverdediging paternalistisch. Zij heeft geen medezeggenschap in de grote beslissingen. Men verwacht van haar dat zij de begroting zou goed- of afkeuren. Het is te nemen of te laten. Ik neem of ik laat het echter niet, Mijnheer de Minister, ik wil meer weten en vraag u dus zeer hoffelijk, maar ook zeer dringend, mijn vragen niet oppervlakkig te beantwoorden, zoals dit in de commissie voor de Landsverdediging normaal gebeurt, maar, integendeel, gedetailleerd en gesteund op documenten.

Bijvoorbeeld hoe rechtvaardigt uw departement het bedrag van 24,2 miljard frank waarvan sprake op bladzijde 25, paragraaf 3, van het budget, voor 1 189 voertuigen. Het ware zo eenvoudig geweest de eenheidsprijzen te vermelden, die ik tevergeefs in uw begroting en in het verslag gezocht heb.

Ik heb mij dus tot andere informatiebronnen moeten wenden en vastgesteld dat, indien de ingewonnen inlichtingen juist zijn, wat ik niet betwijfel, vermits zij rechtstreeks uit de Verenigde Staten komen, het vastgesteld bedrag van 24,2 miljard frank meer dan het dubbel is van de waarde van de 1 189 voertuigen die men zich wil aanschaffen.

Hierna geef ik u, Mijnheer de Minister, mijn berekening gebaseerd op een eenheidsprijs van 470 000 dollar voor het AIFV-gevechtsvoertuig en van 82 000 dollar voor het M113-Al-transportvoertuig. Deze prijzen vindt u in een verslag uit een hoorzitting van 1979 van de Amerikaanse Senaatcommissie voor Defensie betreffende de onderzoekskosten van een project voor een nieuw troepen-transportvoertuig.

Op bladzijde 115 zegt de voorzitter: «De M113 kost ons nu 82 000 dollar. Op dit ogenblik worden de kosten voor de IFV op 470 000 dollar geraamd, per stuk.»

Hier volgt mijn berekening:

— 514 voertuigen AIFV (gevechtsvoertuig met 25 cm automatisch kanon) voor de infanterie. Prijs per stuk: 470 000 dollar $\times$ 514 $\times$ 30 frank = 7 247 400 000 frank.

— 525 voertuigen M113-Al (voor het vervoer van infanteristen) uitgerust met een machinegeweer kaliber 50. Prijs per stuk: 82 000 dollar $\times$ 525 $\times$ 30 frank = 1 291 500 000 frank.

— Ondersteuningsmateriaal, wisselstukken, specifieke uitrusting, documentatie, het dossier van technische omschrijvingen en het didactisch materieel geschat op 10 % van de waarde van de 1 039 voertuigen (de Amerikanen rekenen slechts 6 à 7 pct.) = 853 890 000 frank.

— 150 nog niet gespecificeerde voertuigen tegen een gemiddelde prijs van : 82 000 dollar + 470 000 dollar = 552 000 dollar : 2 = 276 000 dollar = 1 242 000 000 frank.

— + 10 pct. voor wisselstukken enz., zoals hierboven = 124 200 000 frank.

Algemeen totaal = 10 758 990 000 frank.

Dit betekent 24,2 - 10,8 = 13,4 miljard te veel.

Hieruit blijkt dus dat er 13,4 miljard te veel gerekend werd. Zulk een bedrag kan de verschuldigde royalties niet vertegenwoordigen en ik kan mij moeilijk inbeelden dat deze tweede aankoop van de eeuw voor ons zou kunnen uitmonden op een Lockheed-schandaal.

In dat geval is het de winstmarge van de maatschappij BMF, die een zeer beperkt kapitaal heeft, die als tussenpersoon optreedt en die als onderhandelingscherm zal dienen voor een belangrijke transactie met onduidelijke gevolgen.

BMF is inderdaad een naamloze vennootschap met een kapitaaltje van vijf miljoen frank, d.w.z. minder dan de helft van de waarde van een enkel gevechtsvoertuig AIFV. Deze maatschappij moet een uitvoeringscontract van 24 miljard tot een goed einde brengen, maar u mag zich aan vele zorgen verwachten, Mijnheer de Minister, indien er ooit iets misloopt bij de uitvoering van de bestelling en u deze kleine firma, zonder ruggeleuning, moet dagvaarden.

Een vraag: geeft de inschakeling van deze kleine firma ons voldoende garanties i.v.m. de geheimhouding van de technische karakteristieken van de gevechts- en transportvoertuigen? Samengevat en ronduit gezegd, Mijnheer de Minister, ik snap niets van deze *Kombination*, des te meer daar de echtgenote van een der aandeelhouders eveneens optreedt voor deze firma, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is in Grèce-Hollogne.

Volle klaarheid moet geschapen worden vooraleer uw begroting door deze Kamer mag gestemd worden.

Bovendien vraag ik u of de door mij aangehaalde berekeningen aan de Ministerraad voorgelegd werden ter gelegenheid van de beslissin-

gen genomen op 24 juli en 20 december 1979. Waarom zoveel haast voor de opstelling van het kontrakt wanneer de onderhandelingen voor de aankoop van de voertuigen slechts zeer langzaam verliepen? Is het misschien omdat een Amerikaans lid van de Defensiecommissie, Mr. Addabbo, verklaard heeft, op bladzijde 117 van het bovengenoemd verslag te vinden:

«De ontwikkelingstest II van het IFV van het leger, neemt een aanvang in juni 1979 en zal volledig zijn in juni 1980. Waarom wil u een beslissing van productie nemen in januari 1980, zes maanden vóór het einde van de ontwikkelingstesten II.»

De productie van het IFV-voertuig zou slechts in februari 1980 aanvangen omdat de testen einde 1979 nog niet tot een konklusie hebben geleid. Wij kopen dus iets dat praktisch nog niet bestaat en waarvoor wij onder andere zo maar 24 dikke miljarden mobiliseren.

Heeft uw voorganger er zijn eer in gesteld de zaak vast te leggen vooraleer hij u zijn departement afstond?

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om de doeltreffendheid van de M113 in twijfel te trekken. Volgens Amerikaanse deskundigen is dit voertuig het minst efficiënte van al de gelijkaardige voertuigen en volledig verouderd. Ten eerste omdat het zich op rupsen beweegt en dat daardoor de snelheid moet beperkt blijven tussen 25 à 30 miles, dit wil zeggen dat het voertuig slechts een topsnelheid kan bereiken van dertigmaal 1 609 meter = 49 km per uur, terwijl de Europese voertuigen, maar op wielen, gemakkelijk meer dan 100 km/uur kunnen halen. Dit is ook de snelheid van de Russische gepantserde transportvoertuigen voor de infanterie en men ziet ze dagelijks op het TV-scherm vanuit Kaboel. Dit betekent dus dat tijdens een conflict met de Sovjets, in geval van terugtocht, onze voertuigen zouden ingehaald en voorbijgereden worden door de Russen.

Wat de *efficiency* betreft van de M113-voertuigen, kan ik niet nalaten, Mijnheer de Minister, enkele beschouwingen aan te halen van Amerikaanse specialisten, beschouwingen die neergeschreven werden in het boven geciteerd vertrouwelijk document.

Ziehier de verklaring van generaal Keith die voorkomt op bladzijde 115:

«Ze kunnen niet worden vergeleken, de M113 en de IFV. De M113 is geen gevechtsvoertuig; het is slechts een kist, uitgerust met een machinegeweer kaliber 50, die dient om infanteristen op het slagveld te vervoeren. De soldaten die erin zitten kunnen niets zien en niet vanuit het voertuig deelnemen aan het gevecht. Dit voertuig kan niet gebruikt worden om de leer van het pantservoertuig voor de gemotoriseerde infanterie toe te passen, welke leer nu niet alleen door ons, maar ook door al onze geallieerden aanvaard wordt. Indien u die oplossing verkiest, wijzigt u helemaal onze voornemens.»

Dus, volgens mij, Mijnheer de Voorzitter, is de M113 ongeschikt. Verder, bladzijde 121, een verklaring van een andere Amerikaanse generaal, generaal Lynch:

«Jammer genoeg werd, zoals generaal Bolte het deed opmerken, de M113 ontworpen om soldaten van A naar B te vervoeren en niet noodzakelijk om een goede bescherming en gevechtsmogelijkheden te bieden.»

Laat mij nog vermelden dat deze voertuigen M113 niet gepressuriseerd zijn zoals de Europese voertuigen en dat de soldaten soms lange tochten zouden moeten afleggen met hun gasmasker op het aangezicht. In welke staat van paraatheid zouden zij in deze omstandigheden aan het front gebracht worden? Een ander nadeel is het feit dat de Russen over machtige reperage-installaties beschikken om op lange afstand de aanwezigheid en de nadering van gevechtsvoertuigen op rupsen vast te stellen. Dit is trouwens niet nieuw, vermits de Duitse *Wehrmacht* reeds in 1944 en 1945 over dezelfde installaties beschikte, waardoor de Amerikanen gedwongen waren hun tanks naar het front te vervoeren op lange aanhangwagens. De rupsen zijn slechts te rechtvaardigen voor zwaar geschat, omdat men een grote stabiliteit nastreeft, maar dit is niet het geval voor transportvoertuigen.

Het staat dus vast, Mijnheer de Minister, dat wij u onze zonen en kleinzonen in oorlogstijd zouden toevertrouwen om ze niet naar het slagveld, maar naar het slachtoffer te brengen.

In deze vergadering zetelen nog een dertigtal collega's die de verandering beleefd hebben van een land dat in 1940, zowel in hoeveelheid als in kwaliteit, onvoldoende gewapend was; dit mag niet meer gebeuren.

Het dossier van de M113 en de AIFV moet heropend worden; al wat tot hertoe in dat verband gedaan werd, komt mij verdacht voor. Ik moet mij hiervoor verontschuldigen maar ik sta zeer wantrouwig tegenover de beslissing van de Ministerraad, beslissing die, ik herhaal

het, in allerhaast onder de druk van uw voorganger genomen werd. Nu is hij weg en de tongen komen los. De generaals durven eindelijk spreken en zij moeten volharden in hun onpartijdige informatieopdracht voor de kleine burger. Generaal Wangermée, van de RTBF, spreekt ook boven het hoofd van zijn minister.

Ik vraag u dan ook, Mijnheer de Minister, of men van u mag verwachten dat het probleem van de « gepantserde » transportvoertuigen vanaf het nulpunt zal hernomen worden vooraleer het op een nationaal schandaal uitloopt?

Mag ik dienaangaande voorstellen de verenigde commissie voor de Landsverdediging van Kamer en Senaat toe te laten een hoorzitting in te richten, in uw afwezigheid en deze van uw rechtstreekse medewerkers om de vrije meningsuiting te waarborgen, met de medewerking van de soldaten, de onderofficieren en de officieren die deelgenomen hebben aan de testen van de verschillende transport- en gevechtsvoertuigen ons destijds aangeboden? Het zijn inderdaad niet alleen de generaals, die hun advies gegeven hebben aan de voormalige minister van Landsverdediging die zouden oorlog voeren, maar al de leden van de strijdkrachten en de soldaten en onderofficieren in het bijzonder. Ik hoop dat deze suggestie zal aangenomen worden. Het is nooit te laat om goed te doen.

Tenslotte, Mijnheer de Minister, zou ik u willen aanmoedigen om te besparen, maar dan op een verstandige wijze. Ik vraag u dan ook met de volgende bedenking rekening te houden en een lening op lange termijn ten behoeve van het investeringsprogramma van defensie in overweging te nemen.

Minister Spitaels doet een beroep op leningen om de put te vullen van de kas voor Sociale Voorzorg en Volksgezondheid en hij verbiedt u — ik heb het zelf gehoord in een TV-uitzending van de RTBF waaraan u deelnam — hetzelfde te doen voor de veiligheid van ons land.

Minister Spitaels is geen oud-strijder en hij heeft de gruwelen van de oorlog 1940-1945 niet gekend, die geleid hebben tot de bezetting van ons land gedurende vier volle jaren.

In oorlogstijd echter denkt men niet aan ziek zijn, maar aan overleven. Daartoe moet men echter de nodige middelen hebben om zich te verdedigen. Uw investeringsprogramma, gespreid over acht à negen jaar, is ongetwijfeld veel te lang en, ik herhaal het nogmaals, onze achterstand zal nooit, noch door middel van gewone, noch van buitengewone uitgaven ingehaald worden. Een staatslening specifiek voor onze Landsverdediging is dus onontbeerlijk, zoniet zullen wij beleefd en onderworpen aan de Sovjets moeten vragen om geen oorlog tegen ons te voeren vóór 1989.

Ik zal u zelfs zeggen, Mijnheer de Minister, dat het geld om deze lening gedeeltelijk af te betalen, te vinden is in uw budget. Bijvoorbeeld in de posten informaticakosten zowel voor defensie als voor de rijkswacht.

Wij betalen daarvoor: leger: 403 500 000 frank; rijkswacht: 253 300 000 frank; samen: 656 800 000 frank.

Ik ben ervan overtuigd dat hierin een heel pak te besnoeien valt en om u dat aan te tonen vraag ik u verdere informatie:

1. Welk is het aantal bezoldigde deskundigen en technici vreemd aan de administratie en per specialiteit?
2. Naam van de firma, of firma's, die deze specialisten ter beschikking stelt.
3. Naam van de firma, of firma's, eigenares van de mechanografische en elektronische machines, die onder deze rubriek vallen.
4. Inventaris, per type, van deze machines.
5. Welk is de output aan geproduceerde informatie en welk zijn de belangrijkste toepassingen?
6. Wordt het nut van de geproduceerde informatie getest en door wie?

Tenslotte nog een kleine vraag die belang heeft niet zozeer voor de defensie van de jaren 80, daarvoor zijn we toch al te laat, maar voor deze van de jaren 90. Frankrijk en Duitsland hebben een akkoord gesloten om gemeenschappelijk een toekomststank te ontwerpen; waarom aarzelt België om hieraan mede te werken? Nederland heeft zich bij deze studiegroep aangesloten. Waarom betuigen wij niet onze Europese solidariteit? Meent uw regering dat de Europese techniek niet evenveel waard is als die van andere landen?

Onze ministers hebben nochtans vertrouwen in vervoermateriaal van Europese makelij vermits zij voor eigen gebruik bij voorkeur wagens doen kopen van Frans of Duits fabrikaat. Betaalt u soms liever

royalties binnen tien jaar van die aard die wij nu aan de Amerikanen gaan betalen voor onze troepentransportvoertuigen?

Een laatste belangrijk luik uit de bestaande defensiepolitiek dat ik zou wensen aan te snijden is het probleem van de professionalisering van het leger en het teruggaan tot één legerdienst van zes maanden per gezin. In hoofdstuk VII anticrisiswet van vorig jaar hebben wij met geestdrift de gelijke behandeling van man en vrouw goedgekeurd. Maar op militievlak is er een discriminatie ontstaan. Bijvoorbeeld, een jong koppel, verloofd, studeert aan de universiteit of aan het hoger onderwijs en wordt samen gediplomeerd.

De vrouw kan onmiddellijk werken, maar de man moet eerst acht maanden dienstplicht vervullen. Ik stel voor die acht maanden te spreiden over de laatste 3 studiejaren en de studenten toe te laten hun dienst te vervullen tijdens aangepaste vakantieperiodes indien zij dit wensen, zegge: 3 maanden vanaf het 3e laatste jaar; 3 maanden vanaf het 2e laatste jaar; 2 maanden vanaf het laatste jaar. Dit moet niet noodzakelijk de kwaliteit van ons leger aantasten. De dienstplicht is in essentie immers een opleidingsperiode.

De Zwitserse infanteristen dienen slechts 4 maanden, maar presteren 2 à 3 maal zoveel als onze soldaten in 8 à 10 maanden tijd. Nochtans heeft Zwitserland in verhouding het beste leger van Europa. Bovendien zou men, indien men op een gegeven ogenblik een tekort had aan militairen, altijd voor enkele weken meer troepen met een relatief recente opleiding kunnen « mobiliseren ». Deze realistische oefeningen zouden leerrijk zijn om ons leger in staat van paraatheid te brengen.

De zes maanden dienstplicht zijn onomkeerbaar. De regering kan en mag de dienstdienst niet opnieuw verlengen. Peilingen hebben aangetoond dat de militairen « zich vervelen » na de zes maand omdat zij te veel vrije (en dus verloren) tijd hebben.

Men kan geen goed soldaat zijn wanneer de geestdrift voor het leger uitgedoofd is. Men moet de opleiding intensiever maken — drilling, zoals de Engelsen het zeggen. Om een goed soldaat te worden voor een eventueel conflict, moet men kennis hebben gemaakt met een hard militair leven in vredetijd.

Men kan ook een beroep doen op een premilitaire opleiding die erin zou bestaan vanaf het 16e jaar bijvoorbeeld, gezonde en geschikte jonge mensen aan sportdisciplines te onderwerpen. Deze voorbereiding zou aanleiding geven tot het verlenen van een sportbrevet dat recht zou geven op een legerdienst van 5 maanden. Ik ben ervan overtuigd dat deze gedwongen maar aangename opleiding er zou toe bijdragen de gezondheid van de jonge mannen van dit land te bevorderen.

Dit waren, Mijnheer de Minister, enkele belangrijke punten van kritiek op uw begroting en ik verwacht van u dat u, als een moedig man, zo snel mogelijk opheldering zal willen geven over de duistere punten en in uw verder beleid met onze opmerkingen rekening zal houden, zodat, revalorisatie van het Parlement geen holle slogan zal worden, en wij, meerderheid en oppositie, constructief aan het beleid zullen kunnen meewerken; zoniet zal ik niet nalaten zoals Cato, geregeld op deze tribune, dezelfde essentiële kritiek te herhalen, totdat inderdaad deze vergadering unaniem haar rechten zal opeisen. (*Applaus op de liberale banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Hostekint.

De heer Hostekint. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, mijn betoog zal koort zijn en zich beperken tot enkele opmerkingen betreffende het militair personeel.

Ten eerste, wat de normalisatie der prestaties betreft, vragen de onderofficieren en de vrijwilligers met aandrang wanneer voor hen de 38-urige week van toepassing wordt. Nu de militaire toelage voor militaire lasten wordt afgeschaft en de weddebarema's voor het openbaar ambt niet integraal worden toegepast op de militairen, wordt gevraagd waarom deze laatste groep twee uren meer per week moet presteren.

Ten tweede, in verband met de afschaffing van de toelage voor militaire lasten blijven de militairen de onrechtvaardigheid, die de afschaffing van deze toelage is, aanklagen.

Er zijn een aantal lasten door militairen te dragen die niet kwantificeerbaar zijn; dit is niet te verrekenen in bedragen, bijvoorbeeld de verplichte deelneming aan taalexamen en de vereiste kennis en gebruik van de tweede taal. De kennis van de tweede taal is vereist om onderluitenant te worden en een tweede examen wordt afgelegd om in aanmerking te komen voor de graad van majoor.

Er is ook het verstoken blijven van een aantal voorzieningen wanneer de militairen in bezet Duitsland zijn, zoals hulp van OCMW,

bouwen van sociale woningen, gespecialiseerde bibliotheek en discotheek, culturele manifestaties enz.

Zij hebben geen vrije keuze van onderwijs.

Er is het probleem van de werklozensteun voor kinderen van militairen die niet meer naar school gaan na de verplichte schoolleeftijd. Deze kinderen zouden aan hun lot moeten worden overgelaten in België, willen ze rechtverkrigenden worden, daar ze zich niet kunnen inschrijven in de RVA in Duitsland.

Ten derde, wat de weddeanomalieën aangaat, werden, sedert de afschaffing van de toelage voor militaire lasten, daarover onderhandelingen beloofd.

Tot op heden is daar geen gevolg aan gegeven. De graden van adjudant en adjudant-chef, van de officieren van kapitein tot kolonel zijn niet aangepast aan de weddebarema's van het openbaar ambt.

Het meest prangende probleem doet zich voor bij de leerling-officieren van de Koninklijke Militaire School die onderluitenant aangesteld worden na 1 januari 1980. Deze officieren kiezen de langste en moeilijkste weg om officier te worden. Ze worden ook het meest gepenaliseerd omdat hun wedde niet voorkomt in de weddebarema's van het openbaar ambt en omdat hun de toelage voor militaire lasten niet meer wordt verleend.

Ten vierde, voor de begeleiding van de jongeren in bezet Duitsland dient te worden gezorgd.

Veel jongeren kunnen hun vrije tijd niet organiseren. Vandaar, tijdens de weekends of verlofperioden, de verveling die optreedt met als gevolg misstappen met kriegsraad tot gevolg. Met aandrang dient te worden gezorgd voor adequaat personeel en voldoende middelen.

Ten vijfde, is er het probleem van de commandanten.

In de Senaatsvergadering van 21 juni 1979 beloofde de minister van Landsverdediging binnenkort een wetsontwerp in te dienen opdat de commandanten zouden kunnen dienen tot 54 jaar. Tot op heden is nog niets gedaan voor deze categorie van officieren.

Ten zesde, een paar woorden over de posttarieven voor het personeel van de zeemacht.

De zeemacht wordt meer en meer geconfronteerd met opdrachten van lange duur voor het personeel. Kan er niet verkregen worden dat de familie met het personeel van de zeemacht in opdracht aan boord naar het buitenland kan corresponderen tegen verlaagd posttarief zoals het personeel in bezet Duitsland?

Ten zevende, moge ik iets zeggen over het bezoek van de familie aan personeel van een fregat.

De fregatten van de zeemacht kennen opdrachten van lange duur, soms 4 à 5 maanden met aanleghaven buiten Europa. Door bemiddeling van de Centrale Dienst voor Sociale en Culturele Activiteiten worden vliegtuigreizen georganiseerd voor de familieleden naar de aanleghavens. De familieleden moeten deze reis bekostigen.

Kan de mogelijkheid niet worden onderzocht om de luchtmacht, in het kader van zijn vlieguren opdracht te geven een dergelijke vlucht te organiseren? De familie van de personeelsleden van het actief kader van de zeemacht zou aldus geen bijzondere uitgaven meer moeten doen om hun gezinshoofd of familielid een bezoek te brengen?

Ten achtste, vraag ik uw aandacht ook voor het statuut voor het operationeel personeel.

Sommige eenheden kennen intensieve operationele opdrachten en afwezigheden van lange duur, bijvoorbeeld paracommando, ingescheept personeel zeemacht. Veel van deze personeelsleden worden op relatief vroege leeftijd ongeschikt voor intensieve opdrachten. Daar ze verder in dienst blijven tot de leeftijdsgrens kan geen nieuw vervangend personeel worden aangeworven. De jongeren kennen dan ook weinig of geen rustperioden of zoals voor de zeemacht, geen walbeurt.

Een statuut voor het operationeel kader als voor het vliegend personeel van de luchtmacht kan een oplossing bieden. Dit statuut zou moeten inhouden: snellere bevordering en kortere loopbaan met bijkomende annuïteiten. Door de vroege oppensioenstelling wordt het kader niet meer geblokkeerd en kan geregeld jong personeel worden aangeworven.

Ziedaar, Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, enkele losse opmerkingen in verband met bepaalde categorieën van militairen. Ik koester de zoete hoop dat de minister van Landsverdediging zal trachten de door mij opgeworpen problemen zo spoedig mogelijk op te lossen. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer de Bruyne.

De heer de Bruyne. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, mijn uiteenzetting heeft betrekking op titel IV, hoofdstuk II, artikel 63.01 A tot artikel 63.04 A, in algemene zin. Om duidelijk te zijn, ze zal handelen over een van de meest specifieke kenmerken van de budgettaire bevoegdheden van de ministers van Landsverdediging, namelijk de procedure en de aanwending van de vervreemding of de overdracht van onroerende goederen verricht krachtens artikel 5 van de domaniale wet van 2 juli 1969, houdende afwijking van de wetgeving op de rijkscomptabiliteit.

Op bladzijde 92 van het begrotingsdocument wordt er duidelijk aan herinnerd hoe de begrotingsprocedure verloopt in hoofde van de minister van Landsverdediging. Tevens wordt aangeduid in welke fase van toepassing van deze wettelijke uitzonderingsregels we ons bevinden.

Ik citeer — begrotingsrechtelijk is het een van de meest opvallende aspecten van de begroting: «De opbrengst van de vervreemding of de overdracht van de onroerende goederen wordt, bij toepassing van artikel 3, lid 2, van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, ter beschikking gesteld van de minister die deze onroerende goederen beheert, met het oog op het herstel of de rationalisatie van het aan zijn beheer toevertrouwd onroerend patrimonium.»

Ik citeer verder: «Deze vervreemdingen of overdrachten van onroerende goederen die deel uitmaken van het patrimonium dat voor de behoeften van landsverdediging nog noodzakelijk is, geschieden in het kader van het domaniale renovatieplan, dat gespreid is over de periode 1970-1982.»

Aldus, Mijnheer de Minister, werd aan uzelf en aan uw voorgangers en opvolgers een zware verantwoordelijkheid opgelegd die aan de minister van Landsverdediging een bijzondere en unieke plaats geeft in de regering en meer bepaald tegenover de minister van Financiën en diens collega van Begroting. Mijnheer de Minister, u hebt er in uw inleidende redevoering over gesproken, maar mij niet helemaal overtuigd, wanneer u verwees naar de rechtspositie ter zake van andere ministers. Voor de gewetensvolle ministers van Landsverdediging — ik heb er geen andere gekend — betekent dit een vorm van autonomie die hem bezwaart met een persoonlijke verantwoordelijkheid die andere ministers in die vorm en in die mate niet moeten torsen. De regeling in haar geheel betekent een inbreuk op het beginsel van de eenheid van de staatsbegroting en van het staatspatrimonium. Er zijn indertijd, toen bovenvermelde wetten werden aangenomen, goede argumenten ingeroepen die ik niet betwist. Maar, het moet een uitzondering blijven omdat de gevolgen en ten gronde zelf én procedurieel-budgettair én inzake het thesauriebeleid van de Staat en van het ministerie van Landsverdediging, van verstrekking aard zijn.

De omvang en de ligging van het patrimonium van Landsverdediging brengen zware ecologische en urbanistische verantwoordelijkheden mee. Ze hebben onvermijdelijk neveneffecten op de immobiliënmarkt en op de bouwnijverheid.

U hebt in uw begrotingsdocument de algemene lijn van uw domaniaal beleid aangeduid, alsmede enkele concrete actuele punten. Mijn collega, de heer Bob Maes, heeft er reeds over gesproken en ik wil er niet op terugkomen. Tenzij, om er anekdotisch aan te herinneren dat de eerste steen van het nog steeds niet voltooide militair medisch centrum te Neder-over-Heembeek destijds, per vergissing feestelijk gelegd werd op een terrein dat toen nog aan een collega-senator toebehoorde. Maar dat is «la petite histoire».

Ik keer terug tot de grond van mijn betoog. Uw autonomie inzake immobiliënbeleid wordt ongetwijfeld gebruikt in de zin van de wet en met het oog op haar speciaal doel, maar budgettair en thesaurieontlastend werkt zij niet in alle fasen, wat bijvoorbeeld dit jaar nog eens blijkt uit een budgettaire miljardenpost waarover collega Maes gesproken heeft, zodat ik daarop niet verder hoef aan te dringen.

Mijnheer de Minister, ik vraag u de Senaat meer dan voorheen in te lichten over de evolutie van uw domaniaal beleid, minstens in de commissie voor de Landsverdediging maar liefst ook in de plenaire vergadering.

Het volstaat de Antwerpse agglomeratie en haar wegennet te onderzoeken om als het ware visueel het aandeel te begrijpen dat het domaniaal beleid van het ministerie van Landsverdediging heeft gehaald op de ontwikkeling van de Scheldestad.

Ik kan mij voorstellen wat dit bijvoorbeeld urbanistisch voor het Brusselse betekent of kan betekenen. Dan zwijg ik nog over het histo-

risch verband tussen de bouw en de afbraak van vestingen enerzijds en de stadsontwikkeling anderzijds vanaf Vauban en Brialmont tot staatsminister P.W. Segers.

Ik wil thans een korte beschouwing maken over een heel ander onderwerp. Het artikel 66.04 A, hoofdstuk III, titel IV, Afzonderlijke sectie, bladzijden 96 en 97 van de begroting heeft betrekking op de exploitatie van het Centraal Europees pijpleidingsnet.

Vorige jaren werden hierover in de begrotingsdebatten vragen gesteld en antwoorden verstrekt.

Dit jaar is dit onderwerp weliswaar terug te vinden in de toelichting op de begrotingspost zelf, maar daar blijft het bij. Is het denkbaar dat u elk jaar een verslag van het Beheerscomité en van het Pijpleidingenbureau aan het Parlement voorlegt, Mijnheer de Minister?

Tenslotte een laatste overweging van een heel andere aard.

België heeft fregatten gebouwd waarvoor in het buitenland promotie werd en wordt gevoerd door de daarvoor in aanmerking komende instanties. Het gaat dan over de fregatten zelf, zonder de wapensystemen, die trouwens door België niet kunnen worden geleverd. Het betreft hier een normale exportbevordering waardoor geen enkel pacifistisch gemoed kan worden geschokt en die voor de algemeen sociaal-economische toestand van het land en voor de arbeidsmarkt voordelig kan zijn. Het ware te betreuren als België, wegens brandstofbesparing, zijn eigen fregatten niet zou kunnen demonstreren in het meest voor de hand liggend verband, namelijk in de Navo zelf, in de Navo-maneuvres en andere Navo-opdrachten. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Dames en Heren, ik stel u voor onze werkzaamheden hier te onderbreken. (*Instemming.*)

INTERPELLATION — INTERPELLATIE

Demande — Verzoek

M. le Président. — M. Coen désire interpellier le ministre de la Santé publique et de l'Environnement sur « la situation dans laquelle se trouve le Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés ».

De heer Coen wenst de minister van Volksgezondheid en Leefmilieu te interpellieren over « de toestand van het Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten ».

La date de cette interpellation sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellatie zal later worden bepaald.

PROPOSITIONS DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Les propositions de loi ci-après ont été déposées par :

1^o M. Delpérée, modifiant l'article 124 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963, relatif à l'emploi et au chômage en vue de réaliser une plus grande égalité entre jeunes dans cette matière;

De volgende voorstellen van wet werden ingediend door :

1^o De heer Delpérée, tot wijziging van artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid ten einde een grotere gelijkheid van de jongeren op dit gebied te bereiken;

2^o M. Bataille, modifiant l'article 77 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée.

2^o De heer Bataille, tot wijziging van artikel 77 van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Le Sénat se réunira demain, mercredi 12 mars 1980, à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw, morgen woensdag, 12 maart 1980, te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 18 h 45 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 18 u. 45 m.*)

786